

Sisyfos

A

A. (zkratka) = *Aulus, i, m.* Aulus; římské osobní jméno

ā, ab (předl. s abl.) od; *ā* se klade jen před souhláskami, *ab* jen před samohláskami a před *h*

abdō, ere, abdidī, abditum skrývat; odstraňovat

abdūcō, ere, abdūxi, abductum odvádět

abeō, ire, abiī, abitum odcházet

aberrō, āre, āvi, ātum zabloudit

aboleō, ēre, ēvi, itum ničit, kazit, mařit

abs = *ā, ab* (předložka s abl.)

absēns, entis nepřítomný, vzdálený

absolūtus, a, um dokončený, ukončený; dokonalý

abstinentia, ae, f. zdrženlivost; poctivost, bezúhomnost, nezištnost

absum, abesse, āfui, āfutūrus být vzdálen, nepřítomen; scházet

abundō, āre, āvi, ātum (s abl.) oplývat, mít hojnost

abūtor, abūti, abūsus sum (s abl.) využívat, zneužívat

ac a, i, a taktéž

accēdō, ere, accessi, accessum přistupovat; blížít se

accendō, ere, accendī, accēnsaum zapalovat, rozpalovat

acceptiō, ōnis, f. přijetí; ocenění, uznání

accidō, ere, accidī, —, připadat; přihodit se, stát se

accipiō, ere, accēpi, acceptum přijímat, dostat; poznávat, dovídat se, poslouchat

accomodō, āre, āvi, ātum přizpůsobit, připojit, (vhodně) připínat

acer, ācris, ācre ostrý, bystrý, prudký

aciēs, ēi, f bystrost; šik, bitva

Actiacus, a, um aktijský (od *Actium* mys a město v Řecku)

ad (předl. s ak.) k, u

addō, ere, addidī, additum přidávat, dodávat, přičítat

addūcō, ere, addūxi, adductum přivádět

adeō tak, tou měrou

adeō, ire, adīi, aditum přicházet, jít, přistupovat; (s ak.) přicházet k někomu, obracet se na někoho; podstupovat

adhibeō, ēre, adhibui, adhibitum (s ak.) přibrat, použít; udržovat

adigō, ere, adēgi, adactum přihánět, přivádět; srazit

adimō, ere, adēmī, ademptum odbrat, uchvacovat, vyrvat, oloupit

adipiscor, adipisci, adeptus sum (s ak.) dosáhnout, získat

adiungō, ere, adiūnxi, adiunctum připojovat, připojovat si, přidružovat si

adiūtrix, icis, f. podporovatelka, pomocnice; *legiō adiūtrix* pomocná legie

adiuvō, āre, adiūvi, adiūtum (s ak.) podporovat, pomáhat

adluō, ere adlūi, —, omývat

administrātiō, ōnis, f. přísluhování, pomáhání, pomoc

admīrātiō, ōnis, f. obdiv

admīror, āri, ātus sum (s ak.) divit se, obdivovat

admisceō, ēre, admiscui, admixtum směšovat, připojovat, přidávat (k něčemu)

admittō, ere, admisi, admissum připustit, vpustit; dovolit; *facinus admittere* páchat zločin
adpropinquō = appropinquō
adsum, adesse, adfui (affui), adfuturus (affuturus) být přítomen, pomáhat
adulantiō, ōnis, f. lichocení, pochlebování, podlézání
adulēscēns, entis, m. mladý muž, mladík, jinoch
adulēscētia, ae, f. mladost, mládí, mladý věk
adūrō, ere, adussi, adustum připálit, spálit, pálit
adventō, āre, āvi, ātum blížít se, přibližovat se, přicházet
adventus, ūs, m. příchod
adversārius, a, um protivný, nepřátelský; *adversārius, iī, m.* protivník, nepřítel, odpůrce
adversus, a, um protivný, nepřiznivý; *rēs adversae, rērum adversarum, f.* nepřiznivé poměry, neštěstí
adversus (nebo *adversum*) (adv.) na-proti, proti; (předl. s ak.) proti, naproti
advertō, ere, adverti, adversum obracet; *animum advertere* obracet pozornost na něco, všimat si
advolō, āre, āvi, ātum přiletět
aedēs, is, f. příbytek, dům; svatyně, chrám
aedificium, iī, n. budova
aedificō, āre, āvi, ātum stavět, budovat
aegrōtus, a, um churavý, nemocný
aemulor, āri, ātus sum (s ak.) soupeřit, závodit, utkat se
aemulus, a, um závodící; *aemulus, i, m.* sok, soupeř; *aemula, ae, f.* sokyně, soupeřka

Aeneadae, ārum (um), m. Aeneovci, Římané
Aenēās, ae, m. Aeneas; Trójan, syn Anchisův a Venušin, praotec římského rodu julského
aēneus, a, um kovový
Aeolius, a, um aiolský
aequalis, e rovný, stejný, stejný věkem; *aequalis, is, m.* vrstevník
aequor, oris, n. rovina, pláň; mořská hladina, moře
aequus, a, um rovný; *aequa mēns* klidná mysl
āēr, āēris, m. (ak. *āēra*) vzduch
aes, aeris, n. kov; měď, bronz; *aes aliēnum (aeris aliēni)* dluh
aestās, ātis, f. léto
aestimātiō, ōnis, f. ocenění, hodnocení, odhad
aestimō, āre, āvi, ātum oceňovat, vážit si
aestuō, āre, āvi, ātum hořet, plápolat, planout
aetās, ātis, f. věk, doba, čas
aeternitās, ātis, f. věčnost; věčná památka, nesmrtelnost
aeternus, a, um věčný, nesmrtelný, stálý
aevum, i, n. věk, věčnost
afferō (adferō), afferre (adferre), attulī, allātum donášet, přinášet
afficiō, ere, affēcī, affectum opatřit; *discipulum praemiō afficere* (opatřit žáka odměnou =) odměnit žáka
agellus, i, m. poličko, majeteček
ager, agrī, m. pole, role; *agrī cultura* zemědělství
aggredior, aggredi, aggressus sum (s ak.) přikročit; (nepřátelsky) napadnout
agitō, āre, āvi, ātum pohybovat, po-

trásat; podněcovat, povzbuzovat, znepokojoovat
agnōscō, ere, agnōvī, agnitum poznávat; vzpomínat si
agnus, i, m. jehně, beránek
agō, ere, ēgi, āctum hnát; konat, dělat; rokovat
agrārius, a, um pozemkový
agrestis, e polní; rolnický; hrubý, nevzdělaný
agricola, ae, m. rolník, sedlák
Agrippa, ae, m. Agrippa; římské osobní jméno, ale i příjmení
aiō (neúplně sloveso) říkat, tvrdit
āla, ae, f. křídlo
Albānus, a, um albský (od města *Alba Longa*)
albicō, āre, āvi, ātum bělat se, lesknout se
Albinus, i, m. Albinus; římské rodové jméno; L. Albinus, tribun lidu r. 494 př. n. l.
Albis, is, m. Labe
albus, a, um bílý
āles, ālitis, m. f. pták
Alexander, dri, m. (Magnus) Alexandr Veliký; král makedonský († 323 př. n. l.)
algor, ōris, m. zima, mráz
aliās jindy, podruhé; jinak
aliēnus, a, um cizí; vypůjčený; *aes aliēnum* dluh
aliō (= in alium locum) jinam
alīptēs, ae, m. mastičkář
aliquandō někdy, kdysi, jednou
aliquis, aliquid někdo, něco
aliquis (aliqui), aliqua, aliquod některý, nějaký
aliquot několik; *aliquot annōs* (na otázku: jak dlouho) několik roků
alius, alia, aliud (gen. *alterius, dat. alii*) jiný, druhý

alō, ere, aluī, altum (alitum) živit, chovat
Alpēs, ium, f. Alpy
alter, a, um (gen. *alterius, dat. alteri*) druhý; *alter—alter* jeden—druhý
alternus, a, um střídavý
altum, i, n. hlubina, (širé) moře
altus, a, um vysoký, strmý; vznešený, ctihodný; hluboký
Amaryllis, idis, f. Amaryllis; jméno pastýřky
ambactus, i, m. služebník, sluha
ambiō, ire, ivi (iī), itum obcházet, obklíčovat, obklopovat
ambitiō, ōnis, f. obcházení; ucházení se o úřad; touha, ctižádost
ambō, ae, ō oba dva, oba
ambulō, āre, āvi, ātum dokola chodit, procházet se; putovat
āmēns, āmentis bez smyslu, bez rozumu, pomatený
amicitia, ae, f. přátelství, láska
amicus, a, um přátelský, příznivý, milý; *amicus, i, m.* přítel
āmittō, ere, āmisi, āmissum ztrácet
amnis, is, m. řeka, proud, tok
amō, āre, āvi, ātum milovat, mít rád
amor, ōris, m. láska; *amor patriae* (gen. objektivní) láska k vlasti
amplector, amplecti, amplexus sum objímat, ovinout
amplius (od *amplus*) dále, více, víc než
amplus, a, um rozsáhlý; bohatý
an (tázací částice) nebo; *an nōn* nebo ne; *utrum — an* (což, cožpak) — nebo
Anaxagorās, ae, m. Anaxagoras; řecký filosof (5. st. př. n. l.)
Anaximander, dri, m. Anaximandros; řecký filosof z Milétu v Malé Asii (6. stol. př. n. l.)

Anaximenes, is, m. Anaximenes; řecký filosof z Milétu v Malé Asii (6. stol. př. n. l.)
Andēs, ium, m. Andové; galský (keltský) kmen v Galii
Anglicus, a, um anglický
angulus, i, m. roh, kout
anhēlitus, ūs, m. dýchání dech;
anhēlitum movēre zrychlovat dech
anima, ae, f. duše, duch, život
animal, ālis, n. živočich
animus, i, m. duch, duše, mysl, odvaža
annus, i, m. rok
ante (adv.) předtím, vpředu; (předl. s ak.) před
antepōnō, ere, anteposui, antepositum dávat přednost; *antepōnō p̄ccem bellō* (dat.) (kladu mír před válku =) dávám přednost míru před válkou
antequam (časová spojka) dříve než
antiquus, a, um dřívější; starý, dávný, starodávný
Antōnius, ii, m. Antonius; římské rodové jméno; *M. Antōnius*, člen druhého triumvirátu r. 43 př. n. l.
Apella, ae, m. Apella; časté jméno židovských propuštěnců
aperiō, ire, aperui, apertum otvírat, odhalovat, objevovat
apertus, a, um (vl. part. perf. od *aperiō*) otevřený, volný, zřejmý, jasný
apis, is, f. včela
appareō, ēre, apparui, —, ukazovat se, objevovat se
appellō, āre, āvi, ātum jmenovat, nazývat; *Cicerōnem patrem appellō* nazývám Cicerona otcem
appetēns, entis (vl. part. préz. od *appetō*) žádostivý něčeho, dychtivý po něčem

appetō, ere, appetivi, appetitum (s ak.) domáhat se, dychtit, toužit, ucházet se; blížit se, nastávat
appropinquō, āre, āvi, ātum přibližovat se
aptus, a, um vhodný, přiměřený, způsobilý
apud (předl. s ak.) při, u
aqua, ae, f. voda; vodovod
aquārium, ii, n. vodní nádrž
Aquilō, ōnis, m. Aquilo; severní vítr, severák
āra, ae, f. oltář
Arar, is, m. (ak. *Ararim*) Arar; řeka v Galii
arātor, ōris, m. oráč
arbitror, āri, ātus sum domnívat se, myslit
arbor, oris, f. strom
arctus, a, um sužovaný, trápený
ārdēns, entis (vl. part. préz. od *ardeō*) hořící, planoucí, ohnivý; vášnivý, nárůživý
ārdēō, ēre, ārei, —, ārsturus hořet, planout, plápolat; *aliquō* (abl.) *ārdēre* planout láskou k někomu, být zamilován do někoho
arduus, a, um strmý, příkrý, vysoký
argenteus, a, um stříbrný, ze stříbra
argentum, i, n. stříbro
arguō, ere, ūi, —, ukázat, projevit, prozradit; obvinít
Ariovistus, i, m. Ariovistus; král germánských Suebů
Aristidēs, is, m. Aristides; athénský státník († 473 př. n. l.)
arma, ōrum, n. (jen pl.) zbraň, zbraně; válka
armō, āre, āvi, ātum ozbrojit, vy-zbrojit

arō, āre, āvi, ātum orat, obdělávat pole
Arrius, ii, m. Arrius; římské rodové jméno; Q. Arrius porazil r. 72 př. n. l. Krixa, jednoho z vůdců otroků
ars, artis, f. umění, obratnost; vlastnost; teorie, věda
artifex, icis, m. umělec, odborník
artus, ūs, m. kloub; pl. údy, končetiny
Arvernus, i, m. Arvern; *Arverni, ōrum, m.* Arvernové; mocný galský (keltský) kmen v Galii
arvum, i, n. pole, niva, pláň
arx, arcis, f. hrad, pevnost, zámek
as, assis, m. as; římský peníz malé ceny
ascendō, ere, ascendi, ascēsum vystupovat
Asia, ae, f. Asie, zvláště Malá Asie
asper, era, erum drsný, hrubý; obtížný, nebezpečný
aspiciō, ere, aspēxi, aspectum (s ak.) pozorovat, hledět, dívat se na někoho, uvidět
aspirō, āre, āvi, ātum vanout, dýchat; být příznivý, pomáhat
assequor, assequi, assecūtus sum (s ak.) dosáhnout, dostihnout
assiduus, a, um ustavičný, vytrvalý
assūmō, ere, assūpsi, assūptum přibírat, připojovat; přijímat, přivlastňovat si
astrum, i, n. hvězda, souhvězdí
at ale, avšak, však
Athēnae, ārum, f. Athény
Athēniēnsēs, ium, m. Athéňané
atque a, i
atrōx, ōcis hrozný, ohavný, krutý
Atticus, a, um atický, athénský: T. *Pomponius Atticus*, přítel Cicero-nův

attingō ere, attingi, —, (s ak.) dotýkat se něčeho
attollō, ere, —, —, zdvihát, pozdvihovat
attribuō, ere, attribui, attributum přidělovat, přidávat, odevzdávat
auctō, āre, āvi, ātum rozmnožovat, zvelebovat
auctor, ōris, m. ručitel, svědek; původce, podněcovatel, zakladatel, tvůrce
auctus, a, um (vl. part. perf. od *augeō*) zvětšený, rozmnožený, hojný
audācia, ae, f. odvaža, smělost; opovážlivost, nerozvážnost, bezohlednost
audāx, ācis odvážný, smělý
audeō, ēre, ausus sum odvažovat se
audiō, ire, iui, itum slyšet, poslouchat, naslouchat, dovídat se
auditor, ōris, m. posluchač, žák
auferō, auferre, abstuli, ablātum odnášet
Aufidus, i, m. Aufidus; řeka v jižní Itálii
augeō, ēre, auxi, auctum rozmnožovat, zvětšovat, zvelebovat
Augustus, i, m. Augustus (Vznešený); čestný titul římských císařů počinaje Oktaviánem; *C. Iulius Caesar Octaviānus Augustus*, první římský císař (27 př. n. l.—14. n. l.); srpen
Aulerci, ōrum, m. Aulerkové; souhrnný název čtyř galských kmenů
aureus, a, um zlatý
auris, is, f. ucho
aurōra, ae, f. zora, jitřenka; *Aurōra*, bohyně Jitřenka
aurum, i, n. zlato
aut nebo; *aut — aut* buď — (a)nebo

autem (stojí na druhém místě ve větě)
avšak, však, ale
autumnus, ī, m. podzim
auxilium, ī, n. pomoc, podpora
avaritia, ae, f. lakota, chamtivost
avarus, a, um lakomý, skoupý, cham-
tivý
avēna, ae, f. oves, stéblo; pastýřská
píšťala
Aventīnus, ī, m. Aventinum; pahorek
v Římě
avis, is, f. pták
avolō, āre, āvi, ātum odletět; prchat
avunculus, ī, m. strýc, matčin bratr

B

balneum, ī, n. koupel, koupelna.
barbaria, ae, f. cizina; barbarstvo =
barbaři
bāsīō, āre, āvi, ātum líbat
bāsium, ī, n. polibek
beātus, a, um blažený, šťastný, bo-
hatý
bellum, ī, n. válka; *bellum gentium,*
belli gentium světová válka
bellus, a, um pěkný, roztomilý, milý
bene (komp. *melius, sup. optimē*)
dobře
beneficiū, ī, n. dobrodinií, přízeň
bēstia, ae, f. zvíře
biennium, ī, n. dvouletí, dva roky
bis dvakrát
blanditiēs, ēi, f. (častější *blanditīa,*
ae, f.) lichocení; pŕvab, pŕvab-
nost
Bōhēmia (Bōhēmia), ae, f. Čechy
Bōhēmicus (Bōhēmicus), a, um český
Bōhēmus (Bōhēmus), ī, m. Čech
Bohēmoslovacia, ae, f. Českosloven-
sko

bonitās, ātis, f. dobrota, šlechtnost
bonum, ī, n. dobro; užitek; pl. *bona,*
ōrum, n. majetek, bohatství
bonus, a, um (komp. *melior, melius,*
sup. optimus) dobrý
Boōtēs, ae, m. Vozataj; souhvězdí ve
Velkém voze
bōs, bovis (pl. *bovēs, boum, bōbus* nebo
būbus), m. f. býk, vůl, kráva
bracchium, ī, n. rámě, paže
brevis, e krátký, stručný
Brūtus, ī, m. Brutus; římské pří-
jmení; *L. Iūnius Brūtus:* podle
pověsti vyhnal z Říma krále
r. 510 př. n. l.
bucca, ae, f. tvář, líc; ústa
bustum, ī, n. hrob, mohyla, náhrobek

C

C. (zkratka) = *Gāius, Gāi, m.*
Gaius; římské osobní jméno
caballus, ī, m. kůň
cadāver, eris, n. mrtvola
cadō, ere, cecidi, —, cāsūrus padat,
klesat
Cadurci, ōrum, m. Kadurkové; gal-
ský (keltský) kmen
caecus, a, um slepý
caedēs, is, f. zabití, vražda, vraždění
caedō, ere, cecidi, caesum bít, tlouci,
zabít, pobít, zavraždit
caelestis, e nebeský, božský
caelum, ī, n. nebe, nebeská obloha;
podnebí, počasí, vzduch
caeruleus, a, um modrý, modravý;
tmavý
Caesar, aris, m. Caesar; římské pří-
jmení; *C. Iūlius Caesar:* významný
římský vojevůdce, státník a spiso-
vateľ (100 až 44 př. n. l.)

Calais, is, m. Kalais; vlastní mužské
jméno
calamitās, ātis, f. nehoda, neštěstí
calamitōsus, a, um škodlivý, zhoubný
calamus, ī, m. rákos, třtina; píšťala
calidus, a, um teplý
calor, ōris, m. teplo, horko, vedro
candidus, a, um bílý; zářivý, jasný;
radostný, veselý, šťastný
canō, ere, cecini, cantātum zpívat,
opěvovat, básnit
cantō, āre, āvi, ātum zpívat, opěvo-
vat; troubit
cantus, ūs, m. zpěv, píseň
cānus, a, um šedivý, bílý
capillus, ī, m. vlas, vlasy
capō, ere, cēpi, captum brát, chytat;
zmocnit se, dobýt, ovládnout;
cōnēliūm capere rozhodnout se;
uspokojit
Capitōlium, ī, n. Kapitol; jeden ze
7 pahorků v Římě s chrámem
Jova, Junony a Minervy
caprīnus, a, um kozi
captivus, a, um chycený; *captivus, ī,*
m. zajatec
Capua, ae, f. Kapua; hlavní město
Kampanie
caput, capitis, n. hlava; osoba; hlavní
město
carīna, ae, f. loď, lodka; dno lodi
cārītās, ātis, f. vážnost, úcta, láska
carmen, inis, n. píseň, báseň
Carmentis, is, f. Karmenta; věštkyně
u Římanů
carō, carnis, f. maso, tělo
carpō, ere, carpsi, carptum trhat,
škubat; *viam carpere* ubírat se ces-
tou, razit si cestu
Carthāgō, inis, f. Kartágo; město na
sev. pobřeží Afriky, hlavní město
punské říše

cārus, a, um drahý, milý
cāseus, ī, m. sýr
Cassius, ī, m. Kassius; římské ro-
dové jméno; *C. Cassius,* prokonzul
poražený Spartakem
castigō, āre, āvi, ātum kárat, trestat
castra, ōrum, n. (subst. pomnožné)
tábor
cāsus, ūs, m. pád, případ; zkáza, ne-
hoda, pohroma; osud
Catīlina, ae, m. římské příjmení;
L. Sergius Catīlina, původce spik-
nutí za Ciceronova konzulátu
Catō, ōnis, m. Kato; římské pří-
jmení; *M. Porcius Catō,* římský
státník a spisovateľ († 149 př. n. l.)
Catullus, ī, m. Katullus; římské pří-
jmení; *C. Valerius Catullus,* lyric-
ký básník římský (87—asi 52 př.
n. l.)
Catulus, ī, m. Katulus; římské pří-
jmení; *Q. Lutatius Catulus,* součas-
ník Ciceronův, odpůrce Pompeiův
causa, ae, f. příčina, důvod, záminka
causā (předl. s gen., která se klade
za substantivum) pro, kvůli
cautus, a, um opatrný, obezřelý
caveō, ēre, cāvī, cautum (s ak.) chránit
se před něčím, vystříhat se
cavō, āre, āvi, ātum vyhlubovat
cēdō, ere, cessi, cessum ustupovat,
odcházet, stáhnout se; přejít na
někoho, připadnout někomu
celeber, bris, bre často a hojně navště-
vovaný, hlučný; všeobecně zná-
mý, slavný
celebrō, āre, āvi, ātum slavít, oslavo-
vat, velebit, proslavit
celer, celeris, celere rychlý
celeritās, ātis, f. rychlost, rychlý
pohyb
celsus, a, um vzpřímený, vyvýšený

Celtillus, i, m. Celtillus; Arvern, otec Vercingetorigův
cēnsēō, ēre, cēnsuī, cēnsūm odhadovat; domnívat se; navrhopvat, narizovat
centum sto; *centum anni* sto roků
cernō, ere, crēvī, crētum pozorovat, poznávat, (jasně) vidět
certē zajisté, vskutku, ano
certō jisté, určitě
certus, a, um jistý, určitý; dobře zpravený; *aliquem certidorem facere* dě *aliquā rē* zpravit někoho o něčem, oznámit někomu něco
cervix, icis, f. šíje, krk
cervus, i, m. jelen
cēteri, ae, a (pravidelně jen pl.) ostatní, druzí, jiní
chārus, a, um = cārus
Chloē, ēs, (ak. -en) f. Chloe; vlastní ženské jméno
chorus, i, m. sborový tanec, tanec, rej
cibus, i, m. pokrm, jídlo, potrava
Cicerō, ōnis, m. Cicero; římské příjmení; *M. Tullius Cicerō*, řečník, spisovatel a státník římský (106 až 43 př. n. l.)
cingō, ere, cinxī, cinctum opásat; ovinout, ověnit; obklopovat, uzavírat
Cinna, ae, m. Cinna; římské příjmení; *L. Cornēlius Cinna*, protivník Sullův
circum (předl. s ak.) okolo, u
circumēō, ire, circumī, circumitum (s ak.) jít okolo, obcházet, obejít; obhlédnout
circumspiciō ere, circumspēxi, circumspectum dokola se dívat, obzírát, rozhlížet se
cithara, ae, f. kytara, citera, lyra; hra na citeru

citō (komp. *citius*, sup. *citissimē*) brzo, rychle
civilis, e občanský
civis, is, m. f. občan, občanka; spoluobčan
civitas, atis, f. obec; stát
clādēs, is, f. škoda, ztráta, pohroma, neštěstí, záhuba
clam tajně
clāmō, āre, āvi, ātum křičet, hlasitě volat
clangō, ere, —, —, znit, ozývat se; (s ak.) vyzvánět (někomu)
clārus, a, um jasný, slavný
classis, is, f. třída (obyvatelstva); lodstvo
Claudia, ae, f. Klaudie; ženské jméno
Claudius, ii, m. Claudius; římské rodové jméno; *Claudius*, římský císař, otrávený r. 54 n. l.
claudō, ere, clausī, clausum zavřít, uzavřít
cliēns, entis, m. klient, chráněnc; poddaný
clivus, i, m. svah, stoupaní, vršek
On. (zkratka osobního jména) = *Gnaeus*
coctilis, e pálený, sušený
cōdex, cōdicis, m. kniha, spis
coelus, i, m. (nebo *caelum, i, n.*) = *caelum*
coeō, coire, coī, coitum scházet se; spojit se, spolčit se, sdružovat se
coepī, coepisse (jen perfektní tvary) začal jsem
coeptum, i, n. započaté dílo; podnik
coeptus, a, um započatý, podniknutý
coercēō, ēre, coercuī, coercitum na uzdě držet, krotit
cōgitō, āre, āvi, ātum myslet, uvažovat, přemýšlet

cōgnātiō, ōnis, f. pokrevní příbuzenství, příbuzní
cōgnātus, a, um pokrevní, příbuzný
cōgnitiō, ōnis, f. poznávání, poznání
cōgnōmen, inis, n. (čestné) příjmení
cōgnōscō, ere, cōgnōvī, cōgnitum poznat, poznávat
cōgō, ere, coēgī, coactum shánět, nutit; sjednocovat, spojovat
cohors, rtis, f. kohorta (= 1/10 legie = asi 500—600 vojáků); *cohors praetoria* osobní stráž, družina vojévůdceova; zástup, sbor, dav
collēga (conlēga), ae, m. druh v úradě, spoluúředník, kolega
collis, is, m. kopec, vrch, pahorek
colō, ere, coluī, cultum vzdělávat, pěstít; otít, uctívat
colōnia, ae, f. osada, kolonie; *colōniam dēducere* založit osadu
color, ōris, m. barva; barva pleti
coma, ae, f. vlas, vlasy; listí
comes, comitis, m. f. průvodce, průvodkyně; druh, družka, společník, účastník
committō, ere, commisi, commissum svádět (*proelium* bitvu)
commodum, i, n. prospěch, užitek; blaho; *commoda, ōrum, n.* zájmy
commūnicō, āre, āvi, ātum dělat něco společným, slučovat
commūnis, e společný, obecný; obojrodý
cōmō, ere, cōmpsi, cōmptum (ozdobně) upravovat; česat, zdobit
comparō, āre, āvi, ātum připravovat, získávat; srovnávat, přirovnávat
comperiō, ire, comperi, compertum dozvědět se, zjistit
complexor, complexi, complexus sum objímat; zahrnovat v sobě, obsahovat, soustředovat

complūrēs, a (gen. *-ium*) několik, přemnozí
compōnō, ere, composuī, compositum skládat, sestavovat
concedō, ere, concessī, concessum ustupovat, odcházet; přistupovat na něco
concidō, ere, concidi, —, spadnout, zřítit se, klesnout
conciliō, āre, āvi, ātum získávat
concilium, ii, n. schůze, schůzka, shromáždění, sněm
concoquō, ere, concoxi, concoctum náležitě uvařit; strávit
concordia, ae, f. svornost; dohoda, smír
concurrō, ere, concurrī (concurri), concursum sbíhat se, scházet se, shlukovat se
concursum, ūs, m. sbíhání (se), sběh, shon
condiciō, ōnis, f. podmínka; postavení
condō, ere, condidi, conditum skládat, zakládat, stavět, ukládat; skrývat, zakrývat
condoceo, ēre, condocui, doctum naučit
cōnferō, cōnferre, cōntulī, collātum dohromady snášet; uvalit
cōnfertus, a, um stlačený, hustý
cōnficiō, ere, cōnfeci, cōnfectum udělat, dokončit, vykonat; (o jídle) rozkousat, žvýkat, trávit
cōnfirmō, āre, āvi, ātum upevňovat, posilňovat; potvrzovat, s jistotou tvrdit
cōnfligō, ere, cōnflixī, cōnflctum srazit se (v boji)
cōnfođiō, ere, cōnfođi, cōnfossum proklát, probodnout
cōnfundō, ere, cōnfudi, cōnfusum smísit, sloučit

conglobō, āre, āvi, ātum zakulatit, zaoblit
congregō, āre, āvi, ātum shromažďovat, sdružovat
coniūctim společně, pohromadě
coniūctus, a, um spojený, sloučený, blízký; příbuzný
coniūnx, ugis, (= coniūx, ugis) m.
f. manžel, manželka
coniūratiō, ōnis, f. spiknutí
coniūx = coniūnx
conlēga = collēga
cōnor, āri, cōnātus sum pokoušet se
conquīrō, ere, conquīsi, conquīsitum vyhledávat
cōscientia, ae, f. vědomí, povědomí; svědomí
cōsciūs, a, um spoluvědomý, vědomý; *cōsciūs, ū, m.* svědek, účastník
cōsēnsus, ūs, m. souhlas, souhlasné usnesení
cōsentiēns, entis souhlasný, shodný
cōnsērō, ere, cōnsēvi, cōnsitum zasadit, zasít
cōnservātiō, ōnis, f. zachování, uchování
cōnservō, āre, āvi, ātum zachovávat, zachraňovat
cōnsidō, ere, cōnsēdi, —, posazovat se, usazovat se; zasednout; (trvale) usadit se
cōnsilium, ū, n. rada, úmysl, rozvaha, záměr
cōnsistō, ere, consisti, —, (*in aliquā rē*) postavit se, zastavit se; zůstat stát, tiše stát; zakládat se, spočívat, tkvít
cōsors, tis spoluúčastný; *cōsors, tis, m, f.* účastník, společník, druh, družka

cōnspirō, āre, āvi, ātum spiknout se, vzbouřit se
cōnstāns, antis vytrvalý, stálý
cōstantia, ae, f. pevnost, stálost; (potřebný) klid, povahová vyrovnanost
cōnstat je známo; *inter omnēs cōnstat* je všeobecně známo
cōnstituō, ere, cōnstituī, cōnstitutum postavit, položit, ustanovit, rozhodovat
cōnstō, āre, cōnstiti, —, cōnstatūrus pevně stát; sestávat z něčeho, skládat se
cōnstringō, ere, cōnstrinxī, cōnstrictum stáhnout, svázat, spoutat
cōnsuēscō, ere, consuevi, —, přivykat si; *cōnsuēvi abesse* obyčejně jsem vzdálen, nezúčastňuji se
cōnsuētūdō, inis, f. obyčej, zvyk, mrav; způsob života
cōnsul, is, m. konzul; nejvyšší římský úředník za republiky
cōnsulāris, e konzulský
cōnsulātus, ūs, m. konzulát, konzulský úřad, konzulská hodnost
cōnsulō, ere, cōnsulūi, cōnsultum (s ak.) radit se s někým
cōnsultum, ū, n. usnesení, rozhodnutí, nařízení
cōnsūmō, ere, cōnsūmpsi, cōnsūptum spotřebovat, strávit, sníst
contāgiō, ōnis, f. dotyk, styk; nákaza, zlý příklad
contendō, ere, contendī, contentum usilovat; pospíšet si, rychle táhnout; soupeřit, závodit, zápasit
contentiō, ōnis, f. zápas, závod, boj
contentus, a, um spokojený; dovedně držný, omezený, obsažený
conterminus, a, um (s dat.) hraničící s něčím, sousední

conticinium, ū, n. čas, kdy všechno utichne; večer, začátek noci
contiguus, ū, um hraničící, sousední
contineō, ēre, continui, contentum pohromadě držet, spojovat, udržovat
continuo, āre, āvi, ātum zařazovat, spojovat; pokračovat; prodlužovat
contrā (adv.) naproti tomu; (předl. s ak.) proti, naproti
contrōversia, ae, f. spor, rozpor; *contrōversias minuire* urovnávat spory
conturbō, āre, āvi, ātum uvést do zmatku, do nepořádku, pomíchat
conveniō, ěre, convēni, conventum sejít se; dostavit se; dohodnout se
conveni, ěre, convēni je vhodné, hodí se, sluší se
convivium, ū, n. hostina
convocō, āre, āvi, ātum svolávat, povolávat
cōpia, ae, f. zásoba, hojnost, dostatek; možnost, příležitost; pl. *cōpiae, ārum, f.* vojenské sbory; majetek
cōpiōsus, a, um bohatý, zámožný, hojně zásobený
cor, cordis, n. srdce; *mihi cordi est* je blízko mému srdci, mám rád
cōram (adv.) veřejně, před očima všech; (předl. s abl.) před, v přítomnosti, soukromě, mezi čtyřma očima
Corinthius, a, um korintský
cornū, ūs, n. roh, paroh; (ve vojsku) křídlo
corpus, oris, n. tělo; těleso, tělísko; sborník
corrigo, ere, corraxi, correctum opravovat, zlepšovat
corrūpiō, ere, corrupi, correptum uhopit, ughvátit
corrumpō, ere, corrupi, corruptum kazit, porušovat; podplácet

cortex, corticis, m. kůra, šupina, korek
cotidianus, a, um každodenní
collidiē každodenně
crās zítra
Crassus, ū, m. Krassus; římské příjmení; *M. Licinius Crassus*, známý římský boháč, vítěz nad Spartakem
creātor, ōris, m. stvořitel, tvůrce, původce
creātura, ae, f. stvoření; tvor
crēdibilis, e uvěřitelný, věrohodný
crēdō, ere, crēdidi, crēditum věřit, důvěřovat; myslit, domnívat se
cremō, āre, āvi, ātum spálit
creō, āre, āvi, ātum volit, ustanovit; tvořit, plodit
crēscō, ere, crēvi, —, růst, vyrůstat
Crētē, ēs (Crēta, ae), f. Kréta; ostrov ve Středomořní moři
Crixus, ū, m. Krixus; vůdce vzbouřených otroků v r. 73—71 př. n. l.
crūdēlis, e krutý, ukrutný, hrozný
crūdēlitās, ātis, f. ukrutnost, krutost, surovost
cruor, ōris, m. krev
cubō, āre, cubui, cubitum ležet, odpočívat
culpa, ae, f. vina, provinění
cultūra, ae, f. pěstování, obrábění; vzdělávání; *agri cultūra* zemědělství
cultus, ūs, m. pěstování; způsob života; péče; vzdělání; úcta
cum (předl. s abl.) s, se
cum (časová spojka) když; (důvodová spojka) protože; (přípustková spojka) ač, ačkoliv
cum — tum jak — tak
cūctor, āri, ātus sum váhat, otálet; rozmýšlet se
cūctus, a, um všečen, celý

cupiditās, ātis, f. žádost, žádostivost, touha, vášeň
cupidō, inis, f. žádost, touha
cupidus, a, um žádostivý, dychtivý, náruživý; unáhlený
cupiō, ere, cupiōi (cupiī), cupitum žádat (si), dychtit, toužit; *cupiō divitiās* dychtím po bohatství
cūr proō
cūra, ae, f. péče, starost, ošetřování; chov
cūratiō, ōnis, f. pečování, opatrování
cūria, ae, f. kurie, budova senátu, radnice; shromáždění senátu
cūrō, āre, āvi, ātum starat se, pečovat; přikázat
currō, ere, cucurri, cursum běžet, běhat, pospíšet si; letět
cursum, ūs, n. běh
custōdiō, ire, ivi, itum střežit, chránit, opatrovat; věznit
custōs, ōdis, m. f. strážce, strážkyně; ochránce, ochránkyně
Cyclōps, ōpis, m. Kyklop; jednooký obr
Cytherēus, a, um kytherský (Kythera, ostrov jižně od Peloponésu)

D

Daedalus, ī, m. Daedalus (Daidalos); mytický řecký sochař a stavitel
damnōsus, a, um škodlivý, zhoubný
Dārēus, ī, m. Darioios; perský král (521—486 př. n. l.)
Daunus, ī, m. Daunus; apulský král (Apulie, krajina v jižní Itálii)
dē (předl. s abl.) s, se (shora dolů); z, ze; o
dēbellō, āre, āvi, ātum válku skončit, dobojovat

dēbeō, ēre, dēbui, dēbitum být dlužen, povinen; mít (povinnost), muset
dēcēdō, ere, dēcēssi, dēcēssum odejít; *dē vitā dēcēdere* zemřít
December, bris, m. prosinec
decemvirālis, e decemvirální, týkající se decemvirů
decēns, entis krásný, půvabný, rozkošný
dēcernō, ere, dēcervi, dēcētum rozhodovat; ustanovit, usnést se
decet (mē), ēre, decuit, —, slusí se (mi), patří se, hodí se
dēcidiō, ere, dēcidi, —, padat, klesat
decimus, a, um desátý
dēcipiō, ere, dēcēpi, dēcēptum klamat, podvádět
dēcīrō, āre, āvi, ātum oznamovat, vylašovat
decōrus, a, um slušný, ozdobný, vhodný, skvělý
dēcētum, ī, n. rozhodnutí, usnesení
decus, oris, n. ozdoba
dēdicō, āre, āvi, ātum (slavnostně) ohlašovat; zasvěcovat
dēdō, ere, dēdidi, dēditum vydat, věnovat
dēdūcō, ere, dēdūxi, dēductum dolů svést, odvést, odehnat; vést, přivést; *colōniām dēdūcere* založit osadu
dēfendō, ere, dēfendi, dēfēnsum bránit, chránit
dēferō, dēferre, dētuli, dēlātum dolů nést; odnášet, unášet, donášet; podávat, nabízet, oznamovat
dēficiō, ere, dēfeci, dēfectum odstupovat, odpadat; *tempus mē dēficiť* nedostává se mi času
dēfinitus, a, um ohraničený, vymezený
dēgener, eris nepodařený, zvrhlý, neshlechtný, z nízkého rodu

dēhinc odtud, potom
*dēhiacō, ere, —, —, rozevřít se, roze-
stupovat se*
dein = deinde
deinde dále, potom
dēleō, ēre, ēvi, ētum ničit, hubit
Dēliacus, a, um délský (od ostrova Délos)
dēligō, ere, dēlegi, dēlēctum sbírat; vybírat, vyvolit
Delphicus, a, um delfský
dēlūbrum, n. svatyně
dēmānō, āre, āvi, ātum stékat
dēmigrō, āre, āvi, ātum vystěhovat se
dēmīssus, a, um (vl. part. perf. od *dēmīttō*) spuštěný, skloněný, nízký
dēmīttō, ere, dēmīsi, dēmīssum spouštět; *animum dēmītere* klesat na duchu
Dēmocritus, ī, m. Démokritos; řecký filosof, hlavní představitel atomismu (5. stol. př. n. l.)
dēmōnstrō, āre, āvi, ātum ukazovat, poznamenat; prohlašovat, oznamovat
Dēmostenēs, is, m. Démostenes; slavný athénský řečník († 322 př. n. l.)
dēmum teprve, konečně
dēnique konečně, nakonec
dēnormō, āre, āvi, ātum dělat nepravidelným, nerovným
dēns, dentis, m. zub
dēposcō, ere, dēpopōsci, —, důrazně žádat, dožadovat se, domáhat se
dērivātiō, ōnis, f. odvádění vody, odvodňování
dēserō, ere, dēserui, dēsertum opouštět, zanechávat
dēsiderō, āre, āvi, ātum (s ak.) toužit po něčem, žádat si, přát si
dēsīdia, ae, f. lenivost, zahálka
dēsīgnō, āre, āvi, ātum označovat

dēsīnō, ere, dēsī, dēsītum přestat
dēsperō, āre, āvi, ātum nemít naděje, zoufat; *dē salūte dēsperāre* ztratit naděje ve spásu
dēsīnātus, a, um (vl. part. perf. od *dēsīnō*) určený, ustanovený; rozhodnutý, odhodlaný, pevný
dēsīnō, āre, āvi, ātum určovat, ustanovovat
dēsūm, dēsēsse, dēfui, —, dēfutūrus chybět, scházet
dēterreō, ēre, dēterrui, dēterrītum odstrašovat; bránit
dētestābilis, e hoden opovržení, odporný
dētrūdō, ere, dētrūsi, dētrūsum srazit, svrhnout
deus, dei, m. (pl. *dī* nebo *dei, deōrum, dīs* nebo *deīs*) bůh
dēvolō, āre, āvi, ātum odletět
dēvoveō, ēre, dēvōvi, dēvōtum zaslíbit, zasvětit; proklínat
dexter, t(e)ra, t(e)rum pravý, správný
dext(e)ra, ae, f. (tj. *manus*) pravá ruka, pravice
dīcō, āre, āvi, ātum zasvětit, věnovat
dīcō, ere, dīxi, dīctum povídat, říkat, vyprávět (nepravidelný imperativ v 2. os. sg.: *dīc!* řekni!); *ūis dīcere* konat soudy, soudit
dīctātor, ōris, m. diktátor; nejvyšší mimořádný úředník v Římě, jmenovaný na dobu nejvýše 6 měsíců
dīctātūra, ae, f. diktatura, úřad diktátora
dīctum, ī, n. výrok, slovo
dīdūcō, ere, dīdūxi, dīductum rozvádět, rozdujovat, rozdělovat, rozlučovat
dīēs, ēi, m. den; *dīēs f.* doba, termín
dīfferō, dīfferre, dīstuli, dīlātum odkládat; lišit se
dīffīcilis, e těžký, obtížný, nesnadný

difficultās, ātis, f. nesnáž, obtíž
diffidō, ere, diffisus sum nedůvěřovat
dignitās, ātis, f. důstojnost, vážnost
dignus, a, um (s abl.) důstojný, hodný něčeho
dilābor, dilābi, dilāpsus sum rozpačovat se, mizet
dilēctus, a, um (vl. part. perf. od *diligō*) oblíbený, milý, drahý
dilēctus, ūs, m. výběr; sbírání mužstva, odvod; *dilēctum habēre* konat odvod
diligēns, entis svědomitý, pečlivý, pilný
diligentia, ae, f. svědomitost, pečlivost, péle, příčinnost
diligō, ere, dilēxi, dilēctum milovat, mít rád, obližbit si
dimittō, ere, dimisi, dimissum rozesílat, vyslat; propouštět, rozpouštět
Diōrēs, is, m. Dióres; Trójan
diripiō, ere, diripi, diriptum roztrhat, vyplenit
diruō, ere, dirui, dirutum zbořit, zničit, rozbít
discēdō, ere, discessi, discessum odejít se, odejít, vzdálit se
disciplīna, ae, f. vyučování, učení, nauka
discipulus, i, m. žák, stoupenec
discō, ere, didici, —, (s ak.) učít se, naučit se
discordia, ae, f. nesvornost
discutiō, ere, discussi, discussum rozrážet, rozhánět, rozmetat
disiciō, ere, disieci, disiectum rozházet, rozptýlit, zničit
dispār, aris nerovný, nestejný
displicēō, ēre, displicui, displicitum nelibit se
dispōnō, ere, disposui, dispositum rozložit, rozestavit

disputō, āre, āvi, ātum rozvažovat, zkoumat; vyprávět
disserō, ere, disserui, dissertum rozebrat, vykládat, přednášet
dissimulātor, ōris, m. ten, kdo něco zatajuje, zatajující, zastírající
distribuo, ere, distribui, distributum rozdělovat, přidělovat
diū (komp. *diūtius*, sup. *diūtissimē*) dlouho, dávno
diūtius viz *diū*
diūtissimē viz *diū*
divellō, ere, divelli (divulsi), divulsum roztrhat, rozškubat
diversus, a, um obrácený na různé strany; odlišný, rozdílný, opačný
dives, divitis (6. sg. *divite*, 2. pl. *divitum*) bohatý; *dives, divitis, m.* boháč
Diviciācus, i, m. Diviciakus; náčelník galského kmene Héduů
dividō, ere, divisi, divisum dělit, rozdělovat, odlučovat
divinātus (adv.) božským řízením, vnutnutím
divinus, a, um božský, boží; *rēs divinae* náboženství, bohoslužby
divitiāe, ārum, f. (subst. pomn.) bohatství
divus, a, um božský, nebeský, jasný; *divus, i, m.* bůh; *diva, ae, f.* bohyně
dō, dare, dedi, datum dát, dávat
doceō, ēre, docui, doctum učít, poučovat
doctus, a, um (vl. part. perf. od *doceō*) učený, znalý, obratný, zběhlý
doleō, ēre, dolui, —, dolitūrus cítit bolest, sužovat se, trápit se
doler, ōris, m. bolest
dolus, i, m. podvod, lest
domi, domā
domina, ae, f. paní, vládkyně

dominātiō, ōnis, f. vláda, samovláda
dominus, i, m. pán; vládce, vladař
domō, āre, domui, domitum krotit, přemáhat, podrobovat si, pokořit
domus, ūs, f. (abl. sg. *domō*, ak. pl. *domōe*) dům, přibytěk; *domi, domā, domum* domů, *domō* z domu
dōnec (časová spojka) dokud, pokud; dokud ne, až (by)
dormiō, īre, ivi, itum spát, zahálet
dōs, dōtis, f. věno
druidēs, um, m. druidové; galští (keltští) kněží
dubitō, āre, āvi, ātum pochybovat, váhat
dubius, a, um pochybný, nerozhodný, nejistý, nebezpečný
ductō, ere, duxi, ductum vést
ductus, ūs, m. vedení; *ductus aquarum* vodovod
dulcis, e sladký, milý, drahý
dum (časová spojka) dokud, zatím co, když, mezitím co; (spojka vět pracích) jen ať
dummodo (podmínková spojka) práci s konj.) jen ať, jen aby
duo, duae, duo dva, dvě
duritia, ae, f. tvrdost, hrubost; otužování, otužilost
dux, ducis, m. f. vůdce, vůdkyně; velitel

E

ē, ex (předl. s abl.; *ē* před souhláskami; *ex* před samohláskami i souhláskami) z, ze
ebur, eboris, n. slonovina
eburneus (eburnus), a, um ze slonoviny
ecce hle, ejhle

edāx, edācis, ōnis, f. žravý, hladavý, ničivý
ēdoceō, ēre, edocui, edoctum důkladně naučit
ēducō, āre, āvi, ātum vychovávat
ēducō, ere, ēdūxi, ēductum vyvést, vytáhnout
efficacitās, ātis, f. účinnost, působivost, výstižnost, síla
efficiō, ere, effeci, effectum způsobovat; vykonávat
effodiō, ere, effodi, effossum vykopat, vyhrabat
effor, āri, effatus sum vyslovit, vyhlásit
efformō, āre, āvi, ātum vytvářet
effrēnātus, a, um bezuzdný, nezkrocený, prostopásný
effugiō, ere, effugi, —, (s ak.) uniknout, vyhnout se
effundō, ere, effuxi, effusum vylévat; *effundō* vylévám se, vyhrnuji se, hrnu se, řítím se
egēns, entis (vl. part. prez. od *egeō*) nuzný, chudobný
egeō, ēre, egui, —, (s abl.) mít nedostatek, potřebovat
ego já
ēgredior, ēgredi, ēgressus sum vyjít, vytáhnout
ēgregius, a, um výborný, znamenitý, vynikající
ēiciō, ere, ēieci, ēiectum vyhodit, vypudit, vyhostit
ēligō, ere, ēlēgi, ēlēctum vybírat
ēloquēns, entis výmluvný
ēloquentia, ae, f. výmluvnost
ēlūdō, ere, ēlūsi, ēlūsum obehrát; (při šermu) odrazit úder, vyhnout se úderu; vysmívat se
ēmicō, āre, ēmicui, ēmicatum zazářit, zablesknout se; vyrazit, vyletět, objevit se

emō, ere, emī, emptum kupovat
Empedoclēs, is, m. Empedokles; řecký filosof ze Sicílie (5. stol. př. n. l.)
emphasis, eos, f. důraz (řeč. skloň.)
enim (stojí na druhém místě ve větě) neboť, totiž
ēnsis, is, m. meč
eō tam, tu
eō, ire, ii, itum jít, kráčet, běžet
eques, equitis, m. jezdec; (kolekt.) stav jezdecký
equēster, tris, tre jezdecký; *ordō equēster* jezdecký stav
equidem pravda, věru, zajisté
equitātus, ūs, m. jízda na koni; jezdecko-
 tvo
equus, i, m. kůň
Erebus, i, m. Erebus, temnota, tma; podsvětí
ergā (předl. s ak.) k, ku, vůči
ergastulum, i, n. robotárna
ergō proto, tedy
erigō, ere, ērēxi, ērēctum vzpřímit, vztýčit
ēripitō, ere, ēripuit, ēreptum vyrvat, vytrhnout, loupit, zbavit
errō, āre, āvi, ātum bloudit, toulat se; chybovat, mýlit se
erudiō, ire, ivi (ii), itum vzdělávat, poučovat, vyučovat
et a, i; et-et i-i, jak-tak
etiam též, i, také
etiāmsi (přípustková spojka) i když, i kdyby, byť i, třeba i
Etrūria, ae, f. Etrurie; část Itálie na sever od Říma
etsi (přípustková spojka) ačkoli; třebaš i, třebaš by, i jestliže by, i když by, i když, i kdyby
Eurōpa, ae, f. Evropa; Európa; dcera foinického krále Agénora
Euryalus, i, m. Euryalus; Trójan

ēventus, ūs, m. výsledek; konec
ēvertō, ere, ēverti, ēversum vyvracet, převracet; bortit, bořit, ničit
ēvincō, ere, ēvici, ēvictum úplně přemoci; nezvratně dokázat
exaudiō, ire, ivi, itum jasně vyslechnout, vyslyšet
excēdō, ere, excessi, excessum vyjít, odejít, vzdálit se
excellō, ere, —, —, (s dat.) vynikat
excidō, ere, excidi, excisum vysekat, vyřezat; vyvrátit, zničit
excipiō, ere, excēpi, exceptum vybírat, vylovit; zachytit, uchopit, pohltit; zabrat
excitō, āre, āvi, ātum vyburcovat, podnítit
exclūdō, ere, exclusi, exclusum nepustit; vzdalovat, vyloučit
excolō, ere, excolui, excultum vzdělávat, vychovávat; zušlechťovat
excruciō, āre, āvi, ātum mučit, trýznit
excūsō, āre, āvi, ātum omlouvat (se), ospravedlňovat se, ze sebe svalovat
excutiō, ere, excussi, excussum vytrástit, odhodit, vyhodit, zahnat, vyhostit
exemplar, āris, n. obraz, ukázka, příklad; vzor
exemplum, i, n. příklad; ukázka, vzor
exeō, ire, exii, exitum vycházet, vyjít
exerceō, ēre, exercui, exercitum zaměstnávat; cvičit
exercitātio, ōnis, f. cvičení; *exercitātio corporis* tělesné cvičení
exercitus, ūs, m. vojsko
exhauriō, ire, exhausi, exhaustum vyčerpat; přestát, vytrpět
exigō, ere, exēgi, exactum vyhnat; dokončit, vykonat
exiguus, a, um nepatrný, skromný

existimō, āre, āvi, ātum cenit, oceňovat; pokládat, považovat, domnívat se
exitus, ūs, m. východ; konec, zánik, smrt
exordium, ii, n. počátek, začátek
expallēscō, ere, expallui, — zblednout
expediō, ire, ivi, itum vyplést, vyomotat; vysvětlit, vyložit
expellō, ere, expuli, expulsum vyhánět
experientia, ae, f. zkouška; zkušenost
experior, experiri, expertus sum zkoumat; zkušeností poznávat, zkoušet
explicō, āre, āvi, ātum (též *explicui, explicitum*) rozvinout, vysvětlit
explōrator, ōris, m. vyzvědač
expōnō, ere, exposui, expositum vykládat, vyložit
exportatiō, ōnis, f. vývoz
expressus, a, um vytlačený; výrazný, jasný, věrný, pravý
expugnō, āre, āvi, ātum dobýt, dosíci
exquirō, ere, exquisivi, exquisitum vyhledat, zkoumat
exquisitus, a, um (vl. part. perf. od *exquirō*) vybraný; pečlivý, úzkostlivý
exsiliū, ii, n. vyhnanství
expectō, āre, āvi, ātum čekat
extinguō, ere, extinxi, extinctum hasit, uhasit
extruō, ere, extruxi, exstructum vybudovat, vystavět
exsultō, āre, āvi, ātum poskakovat, být bujný, jásat
exter (exterus), a, um vnější, cizí
extrā (adv.) vně; (předl. s ak.) mimo
extrēmītās, ātis, f. okraj, hranice, konec; končatina
extrēmus, a, um nejzazší, nejvzdálenější, poslední

F

faber, bri, m. řemeslník
fābula, ae, f. povídka, bajka, pověst
facile (komp. *facilius, sup. facillimē*) snadno, lehce
facilis, e (sup. *facillimus*) snadný, lehký
facilitās, ātis, f. snadnost, obratnost, plynulost
facinus, oris, n. čin, skutek; zločin; *facinus admittere* páchat zločin
faciō, ere, feci, factum dělat, konat, tvořit; *praeceptum facere* plnit rozkaz
factum, i, n. čin, skutek
facultās, ātis, f. možnost, schopnost; *facultās dicendi* řečnická schopnost
fācundus, a, um výmluvný
fāgus, i, f. buk
fallō, ere, fefelli, falsum klamat, oklamat, podvádět
falsus, a, um klamný, nepravdivý, falešný, neupřímný; *falsum, i, n.* klam, lež
fāma, ae, f. pověst, zpráva; sláva
famēs, is, f. hlad; nedostatek, bída
familia, ae, f. rodina, domácnost
familiāris, e rodinný, domácí; *familiāris, is, m.* důvěrný přítel; *rēs familiāris* rodinný majetek, jmění
fānum, i, n. svatyně, chrám
fās n. (nesklonné) božské právo; *fās est* je dovoleno, smí se, sluší se
fateor, fatēri, fassus sum přiznávat se, vyznávat
fātidicus, a, um proroeký, věštecký
fātum, i, n. věštba, osud
Favōnius, ii, m. Favonius; západní jarní vítr

fax, facis, f. pochoděň; oheň, plamen
febris, is, f (ak. *febrim, abl. febrī*)
 horečka, zimnice
fēlix, icis šťastný; úrodný, plodný
fēmīna, ae, f. žena
fera, ae, f. (divoké) zvíře, šelma
ferculum, i, n. nosítka
ferē téměř, skoro
fermē = *ferē*
ferō, ferre, tuli, lātum nést, nosit,
 přinášet; snášet, trpět; *laudem*
ferre obdržet pochvalu; *lēgem ferre*
 navrhnout zákon
ferōcia, ae, f. divokost, vášnivost,
 vzdorovitost
ferōx, ōcis divoký, prudký, smělý
ferrum, i, n. železo; meč; zbraň
fertilis, e úrodný
ferus, a, um divý; divoký
servēns, entis vroucí, vřelý, ohnivý
fessus, a, um unavený, vysílený,
 vyčerpaný, slabý
fēstinātiō, ōnis, f. spěch, ukvapenost,
 chvat
fidēs, ei, f. víra, věrnost, důvěra; slib
fidus, a, um věrný, oddaný, poctivý
figō, ere, fixi, fixum upevňovat, při-
 pevňovat, pevně postavit; pro-
 rážet, probodnout
figūra, ae, f. podoba, tvar
filius, ii, m. (vok. *filii*) syn
finiō, ire, ivi, itum ohraničit, vyme-
 zit; dokončit, ukončit
finis, is, m. i f. hranice, mez; konec,
 cíl; *finem facere* ukončit; (pl.) kraj,
 území
finitimus, a, um pohraniční, sousední
finitimi, ōrum, m. sousedé
fiō, fieri, factus sum (též *passivum k*
facio) stávat se, dít se; být dělán
firmō, āre, āvi, ātum upevňovat,
 posilovat
firmus, a, um pevný, silný, otužilý
flstula, ae, f. píšťala
fixus, a, um (vlastně part. perf. od
figō) upevněný, pevný, stálý
flamma, ae, f. plamen, oheň; vášeň,
 láska
flāvus, a, um žlutý, zlatožlutý;
 plavý, světlý
flectō, ere, flexi, flexum ohýbat, za-
 hýbat; zmírnit, obměkčit
fleō, ēre, ēvi, ētum plakat, oplakávat
flētus, ūs, m. pláč, nářek
flōreō, ēre, flōruī, —, kvést, roz-
 kvétat; být šťasten, vynikat
flōs, flōris, m. květ, květina
flūctus, ūs, m. vlna, vlnobítí, (moř-
 ský) příboj
flūmen, inis, n. řeka
fluō, ere, fluxi, —, téci, plynout
foedus, eris, n. smlouva, úmluva,
 ujednání
folium, ii, n. list, lupen; pl. listí
fōns, fontis, m. pramen, zřídlo, zdroj
fontānus, a, um pramenitý, stud-
 niční
fore = *futūrum, am, um* (*ōs, ās, a*)
esse
forem, forēs, foret = *essem, essēs,*
esset
foris, is, f. (obyč. pl. *forēs, ium, f.*)
 dveře
foris venku; ve válce
forma, ae, f. tvar, podoba, forma;
 zevnějšek
formidō, inis, f. hrůza, strach
formō, āre, āvi, ātum dávat tvar,
 vytvářet
formōsus, a, um pěkný, krásný, pū-
 vabný
fors, fortis, f. (jen nom. a abl. sg.)
 náhoda, osud; *forte* náhodou, snad,
 právě

forsan zda, snad, možná
fortasse snad, asi, možná, jak se
 domníváme
forte viz *fors*
fortis, e silný, udatný, statečný, rázný
fortūna, ae, f. osud, náhoda, štěstí,
 štěstěna
fortūnātus, a, um šťastný, blažený;
 bohatý
frāter, tris, m. bratr
frāternus, a, um bratrský, bratrův;
frāterna caedēs bratrovražda
fremō, ēre, fremui, fremitum hučet,
 hluč, volání, křik
fremō, ere, fremui, fremitum hučet,
 buráčet; sopčit, zuřit
frequēns, entis hojný, početný; častý
frigidus, a, um studený, chladný,
 ledový
frigus, oris, n. zima, chlad
frōns, frondis, f. listí, věnec z listí,
 ratolest
frōns, frontis, f. čelo
fructus, ūs, m. plod, plodina, ovoce;
 výnos, užitek; úrok
frūgēs, um, f. obilí, úroda
frūmentārius, a, um obilní; rēs *frū-*
mentāria zásobování, dovoz obilí
frūmentum, i, n. obilí
fruo, frui, fruitus sum (s abl.)
 užívat, využívat
frustrā (adv.) zklamane; nadarmo,
 marně
fuga, ae, f. útěk, běh, let
fugiō, ere, fugi, —, fugitūrus (s ak.)
 utíkat (před někým), vyhýbat se
fugitūrus, i, m. uprchlý otrok, uprch-
 lík, zběh
fulgēō, ēre, fulsi, —, blýskat se,
 svítit, zářit
fulgur, uris, n. blesk
fulmen, inis, n. blesk
fundātus, a, um (vl. part. perf.
 od *fundō*) pevně založený, pevný
funditus (adv.) (až) do základů, z ko-
 řenů; načisto, úplně
fundō, āre, āvi, ātum zakládat,
 stavět, upevňovat
fundō, ere, fūdi, fūsum lít, sypat,
 rozsyypávat; rozhánět, zahánět;
fundere hostēs (*cōpiās*) zahánět,
 porážet nepřátele (vojenské sbory)
fungor, fungi. fūctus sum (s abl.)
 vykonávat, plnit; spravovat
fūnus, eris, n. pohřeb
furor, ōris, m. zuřivost, šilenství
futūrus, a, um budoucí, nastávající

G

Gāius, ii, m. (zkratka *G*). Gaius;
 římské osobní jméno; *Gāius Cali-*
gula, třetí římský císař (37—41
 n. l.)
Gallia, ae, f. Galie, území mezi
 Rýnem a Pyrenejemi (zhruba
 dnešní Francie a Belgie)
Galli, ōrum, m. Galové (Keltové),
 kmeny sídlící v nynější Francii
 a Belgii
gallicinium, ii, n. kokrhání kohoutů,
 kuropění
Gallicus, a, um galský, keltský;
 francouzský
Gannicus, i, m. Gannikus; vůdce
 otroků, kteří se oddělili od Spar-
 taka
gaudeō, ēre, gāvīsus sum radovat se
gaudium, ii, n. radost, potěšení
gelidus, a, um studený, chladný, le-
 dový
Gellius, ii, m. Gellius; římské rodové
 jméno; *L. Gellius*, konzul pora-
 žený Spartakem

geminus, a, um spolu narozený; dvojnásobný, dvojitý; *geminī, ōrum, m.* dvojčata
gemma, ae, f. drahokam, polodrahokam
gena, ae, f. tvář, líc
generō, āre, āvī, ātum plodit, rodit
genitālis, e rodící, plodící
gēns, gentis, f. rod, kmen, národ;
ius gentium všeobecné právo
genus, eris, n. rod, druh, pokolení;
genus hūmānum pokolení lidské; stav; případ; *in utrōque genere* v obou případech
Gergovia, ae, f. Gergovie; hlavní město Arvernů
Germānicus, a, um německý
Germānus, a, um germánský; *Germānus, ī, m.* Germán
gerō, ere, gessī, gestum nést, nosit, dělat; *bellum gerere* vést válku
gestiō, ire, ivī, —, veselit se, jásat; náruživě si žádat, toužit
gestus, ūs, m. držení, poloha těla; posunek, gesto
gignō, ere, genuī, genitum plodit, rodit; (pas.) vznikat
gladiātor, ōris, m. gladiátor, šermíř
gliscō, ere, —, —, růst, vzrůstat se, množit se
glōria, ae, f. sláva, čest
Gnaeus, ī, m. (zkratka *Cn.*) Gnaeus; římské osobní jméno
gnārus, a, um znalý, vědomý
Gobannitiō, ōnis, m. Gobannicio; arvernský šlechtic, strýc Vercingetorigův
Gracchus, ī, m. Grakchus; římské příjmení; nejznámější jsou sociální reformátoři Tiberius a Gaius Sempronius Grakchus
grāciā (v středověké latině) = *grātiā*

gradus, ūs, m. krok; stupeň
Graecus, a, um řecký; *Graeci, ōrum, m.* Řekové
grātia, ae, f. přízeň; vděčnost, vděk; *grātiās agere* děkovat, odvděčovat se; *grātiām habēre* být vděčný; vliv *grātiā* (předl. s gen.) (stojí za genitivem) kvůli, pro
Grātia, arum, f. Grácie; tři bohyně krásy a půvabu
grātus, a, um milý, vítaný, vděčný
gravis, e těžký; trudný; závažný, důležitý; přísný, krutý
gravitās, ātis, f. tíže; těžkost; význam, vážnost, důstojnost
gravō, āre, āvī, ātum tížit, zatěžovat; obtěžovat, unavovat
gubernāculum, ī, n. kormidlo; správa
gutta, ae, f. kapka

H

habēō, ēre, habuī, habitum mít; *satis habēre* mít dost, spokojit se; *senātum habēre* konat schůzi, senátu; *grātiām habēre* být vděčný někomu; *habēre aliquem amicum* pokládat někoho za přítele
habitō āre, āvī, ātum bydlet, obývat; zdržovat se, být
Hadria, ae, m. Hadrie; Adriatické moře, Jadran
Haeduī, ōrum, m. Héduové; galský (keltský) kmen v Galii
Hannibal, alis, m. Hannibal; kartaginský vojevůdce v 2. punské válce (218—202 př. n. l.)
harēna, ae, f. písek
haruspex, icis, m. haruspex, věstec (věšticí z vnitřností obětovaných zvířat)

haud ne
haui = haud
hebetō, āre, āvī, ātum otupovat, oslabovat
Hector, oris, m. Hektór; syn Priamův, největší trojský hrdina
Helicē, ēs, f. Helika; souhvězdí Velkého vozu
Helvētiī, ōrum, m. Helvetiové; galský (keltský) kmen v nynějším Švýcarsku
Helymnus, ī, m. Helymnus; Trójan
hem ach, aj!
Hēraclītus, ī, m. Hérakleitos z Efesu v Malé Asii, řecký filosof (6.—5. stol. př. n. l.)
herba, ae, f. bylina, rostlina
herbārium, ī, n. herbář
Herculēs, is, m. Hérakles, Herkules; řecký heros proslavený svou silou a vytrvalostí
hērēditās, ātis, f. dědictví
herī včera
heu ach! běda!
heus hle! slyš!
hic, haec, hoc tento, tato, toto
hic zde, tu, na tomto místě
hiems, hiemis, f. zima
hinc odtud; potom; z této strany
Hispania, ae, f. Hispánie (nynější Španělsko)
Hispanī, ōrum, m. Hispanové; obyvatelé Pyrenejského poloostrova
Hispanicus, a, um hispánský; španělský
historia, ae, f. zkoumání; dějepis, dějiny
histriō, ōnis, m. herec
hodiē dnes
Homērus, ī, m. Homér, pravděpodobný autor řeckých národních eposů Iliady a Odysseje

homō, inis, m. člověk
honestus, a, um čestný, počestný, důstojný
honor (honōs), ōris, m. čest, pocta; *magnō honōre esse* být ve velké vážnosti (úctě); *magnō honōri* (dat. účelový) *esse* být k velké poctě, velkou poctou
honōrō, āre, āvī, ātum ctít, uctívat, poctít, vyznamenat
hōra, ae, f. (určitá) doba, hodina
horreō, ēre, horruī, —, (s ak.) děsit se, hrozit se, obávat se
horribilis, e strašný, hrozný
horridus, a, um ježatý, drsný; jednoduchý, prostý; hrozný
Hortēnsius, ī, m. Hortensius; římské rodové jméno; *Q. Hortēnsius Hortalus*, řečník a soupeř Ciceronův
hortor, āri, hortātus sum povzbuzovat, pobízet
hortus, ī, m. zahrada
hospes, hospitis, m. host; hostitel; pohostinný přítel
hostilis, e nepřátelský
hostis, is, m. nepřítel
hūc sem
hūmānus, a, um lidský; laskavý, ušlechtilý
humilis, e nízký, malý, nepatrný, jednoduchý
humus, ī, f. země, půda, ornice
Hungaricus, a, um uherský, maďarský

I

iaceō, ēre, iacui, —, ležet
iactō, āre, āvī, ātum házet, vrhat, metat; *sē iactāre* chvástat se, roztahovat se

iam už, již
iānua, ae, f. dveře, brána
ibī tam
Icarus, i, m. Ikaros; syn Daidalův
idcirco proto
idem, eadem, idem týž, tentýž
identidem znovu a znovu, opět a opět
idiōma, atis, n. jazyková zvláštnost; nářečí, jazyk
idōneus, ā, um vhodný; způsobilý
igitur tedy, zkrátka
ignāvia, ae, f. lenivost, nečinnost, zahálka
ignis, is, m. (abl. též *igni*) oheň, plamen, (sluneční) žár; láska, vášeň
ignōbilis, e, neznámý, neslavný; neurozený, nízkého původu
ignōrō, āre, āvi, ātum nevědět; *nōn ignōrō* dobře vím
ignōscō, ere, ignōvi, ignōtum odpouštět, prominout
ignōtus, a, um neznámý
Ilia, ae, f. Ilia—Trójanka = Rhea Silvia, matka Romula a Rema, pramáti Říma
illāc na oné straně, tam; onou stranou, cestou
ille, illa, illud onen, ona, ono
illō tam
illūstris, e jasný; slavný, významný, urozený; *illūstriore locō nātus* z urozenější rodiny
imāgō, inis, f. obraz
imbēcillus, a, um slabý, bez síly
imber, imbris, m. déšť, liják, příval
imbuo, ere, imbuī, imbūtum napájet, navlhčovat, kropit; naplnit
imitor, āri, imitātus sum napodobovat
immānis, e strašný, hrozný; ohromný

immānitās, ātis, f. ukrutnost, nelidskost; ohromnost, velikost,
immeritus, a, um nezasluhující, nevinný, nezasloužený
immīneō, ēre, —, —, ēnit, vyčnivat
immō ano, ba ano; *immō vērō* ba dokonce
immoderātus, a, um neznající míru, bez míry
immortālis, e nesmrtelný, věčný
immōtus, a, um nepohnutý, nehybný, pevný, bezpečný
immūnitās, ātis, f. osvobození od povinností, poplatků; volnost
immūtābilis, e nezměnitelný
immūtō, āre, āvi, ātum změnit, přeměnit
impediō, ire, īvi, ītum zamotat, zaplést; bránit, překážet
impellō, ere, impulī, impulsū udeřit do něčeho; donutit, pohnout
impendeō, ēre, —, —, (s dat.) viset nad něčím, hrozit někomu
imperātor, āris, m. velitel, vojevodce; císař, panovník, vladař
imperioeus, a, um panující, mocný; panovačný, velitelský
imperium, īi, n. moc, vláda, (vrchní) velení; říše, stát
imperō, āre, āvi, ātum rozkazovat
impetus, ūs, m. útok
impleō, ēre, ēvi, ētum naplnit, doplnit; *implēre annōs* dožít se roku
impotēns, entis bezmocný, slabý
imprimō, ere impressi, preassum vtlačit, vtisknout
improbus, a, um nehodný, nešlechtný, hanebný; nemírný, prudký, bouřlivý
imprūdēns, entis nevědoucí; nerozumný, pošetilý

impūbēs, eris nedospělý; mladý; neženatý
imus, a, um nejnižší, nejhlubší, nejspodnější
in (předl. s ak. na ot. kam?) do; (s abl. na otázku kde?) v, ve, na
inanimus, a, um neživý, neživotný
inānis, e prázdný; *ināne, is, n.* prázdný prostor
incendium, īi, n. požár, oheň
incendō, ere, incendi, incēnsū zapálit, spálit; rozničit, podnitit, nadchnout
incertus, a, um nejistý, neurčitý
incidō, ere, incidi, —, — padnout na něco, do něčeho; *bellum incidit* válka vypukla
incipiō, ere, incēpi, inceptum začínat
incitō, āre, āvi, ātum popohnat, povzbudit
incola, ae, m. f. obyvatel, obyvatelka
incrēdibilis, e neuvěřitelný
incruentus, a, um nekrvavý, bez krveprolití
incurrō, ere, incurri, incursum vběhnout, vpadnout, vrazit, zaútočit
incursō, ōnis, f. napadení, vpád, útok
inde odtud; proto, potom
indēlēbilis, e nezničitelný, nepomíjící, věčný
India, ae, f. Indie
indignor, āri, ātus sum pohoršovat se, stěžovat si
indignus, a, um nehodný, nezasluhující si, nedůstojný
indoctus, a, um nepoučený, neučený, nevdělaný
indolēs, is, f. povaha, přirozené nadání, vloh
industria, ae, f. příčinnost, píle;

industria atque labor píle a práce = pilná práce (hendiadys)
industrius, a, um příčinnivý, pilný
inedia, ae, f. půst, hladovění
ineptia, ārum, f. hlouposti, nesmysly, nevkus; *ineptiis* (abl.) *vacāre* postrádat nevkus
ineptiō, ire, —, — dělat hlouposti
infāmia, ae, f. špatná pověst, pohana, hanba, nečestnost
infēlix, icis nešťastný, bědný
inferō, inferre, intuli, illātum vnášet, vkládat, přinést; *bellum inferre alicui* začínat válku, dávat se do války s někým, vést útočnou válku
infestus, a, um nebezpečný; nepřátelský
infinitās, ātis, f. nekonečnost
infinitus, a, um nekonečný, neomezený, neohraňovaný
inflectō, ere, inflexi, inflexum zahnout, ohnout; dojmout, pohnout
inflō, āre, āvi, ātum nafouknout, nadout
ingeminō, āre, āvi, ātum zdvojovat; opětovně volat
ingenium, īi, n. (vrozená, přirozená) povaha; schopnost, vloh, rozum, duch, nadání
ingēns, entis ohromný, nesmírný, převeliký, mocný
ingenuus, a, um svobodný, svobodného rodu
ingrātus, a, um nemilý; nevděčný
ingressus, ūs, m. chůze; vstup
inhūmānus, ā, um nelidský, člověka nedůstojný; nevdělaný, hrubý
inimicitiae, ārum, f. (subst. pomn.) nepřátelství
inimicus, a, um nepřátelský; *inimicus, i, m.* (osobní) nepřítel

initium, *iī*, *n.* začátek, původ; *initiō* (abl.) na začátku; (pl.) prvky
iniungō, ere, iniūnxi, iniunctum připojit; ukládat, naložit
iniūria, ae, f. bezprávi; *iniūriam inferre alicui* páchat křivdu na někom
iniūrius, a, um nespravedlivý
iniūstus, a, um nespravedlivý
innumerābilis, e nepočitatelný
inopia, ae, f. nedostatek, nouze, chudoba
inquit (neúplné sloveso) říká, praví
inrigātiō = irrigātiō, ōnis, f.
insānia, ae, f. nerozumnost, šlenství
inseciūs, a, um, nevědomý, neznalý
insequor, insequi, insecutus sum následovat, jít vzápětí
insignis, e vyznačující se, význačný, vynikající, slavný, pověstný
insomnium, iī, n. vidění ve snu, sen
inspiciō, ere, inspēxi, inspectum (s ak.) hledět na něco, pozorovat
instituiō, ere, institui, institutum postavit, vytvořit, ustanovit; vyučovat, vzdělávat
instruō, ere, instrūxi, instructum postavit, sestavit, zřídít; poučit, připravit; *aciem instruere* zřídít školu
intellegō, ere, intellēxi, intellectum rozumět, chápat, poznávat
inter (předl. s ak.) mezi
interdicō, ere, interdixi, interdictum zakázat
interdum časem, někdy
intereā, zatím, mezitím; časem, občas
intereō, ire, interi, —, interitūrus zajít, zaniknout, zahynout
interficiō, ere, interfēci, interfectum zabíjet, usmrčovát
interpretor, āri, interpretātus sum vykládat, vysvětlovat

interrogō, āre, āvi, ātum (s ak.) ptát se
intersum, interesse, interfui, —, být mezi; (s dat.) zúčastňovat se
intervallum, ī, n. mezera, vzdálenost
intestīnus, a, um vnitřní, domácí, občanský
intolerandus, a, um nesnesitelný
introeō, ire, introi, introitum vejít, vstoupit
intrōmittō, ere, intrōmisi, intrōmissum vpustit
invādō, ere, invāsi, invāsum vtrhnout, vpadnout; napadnout, zmoornit se
invectiō, ōnis, f. dovoz; vjezd
inveniō, ire, invēni, inventum najít, vynalézat
invideō, ēre, invidi, invidsum závistivě hledět, závidět
invidia, ae, f. závist, nepřázeň
invitus, a, um nedobrovolný, proti vůli, nerad
iocōsus, a, um žertovný, veselý, rozpustilý
ipse, ipsa, ipsum (gen. *ipsius, dat. ipsi*) sám, osobně
ira, ae, f. hněv, zášti
irācundus, a, um hněvivý, prehlivý, prudký
irrigātiō, ōnis, f. zavlažování, zavodňování
is, ea, id ten, ta, to; on, ona, ono
iste, ista, istud (gen. *istius, dat. isti*) tenhle
ita tak, takovým způsobem; ano
Italia, ae, f. Itálie
Italicus, a, um italský
Italus, a, um, italský; *Italus, ī, m.* Ital
itaque proto, a tak
item rovněž, též
iterum opět, znovu, podruhé
iubeō, ēre, iussi, iussum rozkazovat

iucundus, a, um příjemný
Iūdaeus, ī, m. žid
iūdex, iūdicis, m. soudce, rozhodčí
iūdicium, iī, n. rozsudek; úsudek, domněnka, soud
iūdicō, āre, āvi, ātum soudit, posuzovat
iugālis, e zvyklý, přivyklý jhu; manželský, svatební
iūgis, e neustále tekoucí, živý, nepřetržitý
iugum, ī, n. jho
Iugurtha, ae, m. Jugurtha; numidský král v sev. Africe
iungō, ere, iūnxi, iunctum spojovat
Iūnō, ōnis, f. Juno; manželka a sestra Jovova, bohyně manželství a rodného krku
Iūppiter, Iovis (Iovi, Iovem, Iove) m. Jupiter; nejvyšší římský bůh, vládce hromu a blesku, ochránce státu; *Iūppiter Stator* Jupiter Zastavitel
iūs, iūris, n. právo, *iūs gentium* všeobecné právo; *iūs dicere* konat soudy, soudit
iussū (jen abl.) na rozkaz; *iussū cōsulis* na rozkaz konzula
iussum, ī, n. rozkaz, nařízení
iūstitia, ae, f. spravedlnost
iūstus, a, um spravedlivý; *iūsta funera* náležité pohřební obřady
iuvencus, ī, m. býk, býček
iuvenis, is, m. mladík, jinoch
iuventūs, ūtis, f. mladost, mládí; mládež
iuvō, āre, iūvi, iūtum (s ak.) pomáhat, podporovat; *iuvat mē* těší mě, líbí se mi
iūxtā (adv.) blízko; stejně, rovněž tak; (předl. s ak.) vedle, u, blízko

K

Kalendae (též *Calendae*), *ārum, f.* Kalendy, první den v měsíci

L

L. (zkratka) = *Lūcius Lucius*; římské osobní jméno
labelum, ī, n. ret
Labiēnus, ī, m. Labienus; Caesarův podvelitel (legát)
labō, āre, āvi, ātum kývat se, hýbat se; váhat, být v rozpacích
lābor, lābi, lāpsus sum klouzat se, smeknout se, upadnout
labor, ōris, m. práce, námaha, útrapa, strast
labōrō, āre, āvi, ātum pracovat, námáhat se
lac, lactis, n. mléko
Lacedaemoniī, ōrum, m. Lakedaimonané, Spartané
lacerā, āre, āvi, ātum trhat; bořit, kazit, ničit
lacertus, ī, m. rāmě, paže, ruka
lacrima, ae, f. slza
laedō, ere, laesi, laesum urážet, ubližovat
laetitia, ae, f. radost, veselost
laetor, laetāri, laetātus sum radovat se
laetus, a, um veselý, radostný, šťastný, utěšený, bujný
lāna, ae, f. vlna, chlup
laniō, āre, āvi, ātum trhat, rvát
lapis, idis, m. kámen
lateō, ēre, uī, —, být skryt, skrývat se
Latinus, a, um latinský

lātio, ōnis, f. nesení, donesení; *lātio auxiliū* právo poskytnout pomoc
Latium, ii, n. Latium; krajina ve stř. Itálii (s městem Římem)
latrōcinium, ii, n. loupež, loupežný útok, loupežná výprava
lātus, a, um rozsáhlý, prostranný, široký
latus, eris, n. bok, strana
laudābilis, e chvályhodný
laudō, āre, āvi, ātum chválit
Laugariciō, ōnis, f. Laugaricio; opevnění na místě dnešního Trenčína; Trenčín
laurus, i, f. vavříň, vavříňový věnec
laus, laudis, f. chvála; *laudem ferre* dostat pochvalu
Lāvinius, a, um lavinský (od města Lavinium)
lēgātio, ōnis, f. posláni, poselstvo, vyslanectvo
lēgātus, i, m. vyslanec, posel; (vojenský) legát, podvelitel
legiō, ōnis, f. legie, římský pluk (čítající 3—6 tisíc vojáků)
legō, ere, lēgi, lēctum sbírat; číst
Lemōvicēs, um, m. Lemovikové; galský kmen
lēmō, ēre, īvi, (ii), itum zmírňovat, zjemňovat
lēmītās, atis, f. lehkost, mírnost; měkkost
Lentulus, i, m. Lentulus; římské příjmení; *Cn. Cornēlius Lentulus* římský vojevůdce poražený Spartakem
lentus, a, um pokojný, liknavý, bezstarostný
leō, ōnis, m. lev
Lepidus, i, m. Lepidus; římské příjmení; *M. Aemilius Lepidus*, člen druhého triumvirátu r. 43 př. n. l.

Leucippus, i, m. Leukippos; řecký filosof, zakladatel atomismu (5. stol. př. n. l.)
levis, e lehký, hbitý
lēvis, e hladký, lesklý
levō, āre, āvi, ātum dělat lehkým, nadlehčovat, zdvihát
lēx, lēgis, f. ustanovení, zákon; *lēgem ferre* navrhnout zákon
libēns, entis rád, ochoten, dobrovolný
liber, era, erum svobodný
liber, brī, m. kniha
liberī, ōrum, m. děti (od *liber, a, um*)
liberō, āre, āvi, ātum osvobodit; *liberāre metū* (abl.) zbavit strachu, *liberāre ab hoste* osvobodit od nepřitele
libertās, atis, f. svoboda, volnost
libidō, inis, f. záliba, chuť, touha; nevázanost, bezohlednost
Libitina, ae, f. Libitina, staroitalská bohyně smrti; smrt, pohřeb
Libussa, ae, f. Libuše
licet, ēre, licuit (i *licitum est*) je dovoleno, možno, smí se; (připustková spojka) at, třeba i, být i
Licinius, ii, m. Licinius; římské rodové jméno; *C. Licinius*, tribun lidu r. 494 př. n. l.
limen, liminis, n. práh, vhod, cesta
limes, limitis, m. mez; cesta, dráha; hranice
lingua, ae, f. jazyk, řeč
linquō, ere, liqui, —, zanechat, opouštět
litigō, āre, āvi, ātum hádat se, přít se
littera, ae, f. písmeno; (pl.) list, vědy; *artēs et litterae* umění a vědy
litus, oris, n mořský břeh, pobřeží
locuplēs, etis zámožný, bohatý
locus, i, m. místo (*loci, ōrum, m.* místa v knize; *loca, ōrum, n.*

krajiny); *servōrum habēre locō* pokládat za otroky; *in locō hominum malōrum numerārī* být pobitán mezi zlými lidmi; *illustriōre locō nātus* ze vznešenější rodiny
Lombardicus, a, um lombardský (severoitalský), italský
longitūdō, inis, f. délka
longus, a, um dlouhý; daleký
loquor, loqui, locutus sum mluvit, říkat
lubēns, entis rád, ochoten, dobrovolný
lubricus, a, um kluzký, smekavý
lucidus, a, um jasný, světlý, zářivý
Lucius, ii, m. (zkratka L.) Lucius; římské osobní jméno
Lucrētius, ii, m. Lukretius; římské rodové jméno; *T. Lucrētius Ōdrus* (asi 98—55 př. n. l.), římský materialistický filosof a básník
luctus, ūs, m. smutek, žal
lūdō, ere, lūsi, lūsum hrát (si), žertovat, bavit se
lūdus, i, m. hra, zábava; hřiště, škola; *lūdus gladiātōrius* gladiátorská škola
lūmen, inis, n. světlo, záře, lesk; denní světlo, den; zrak, oko
lūna, ae, f. měsíc (nebeské těleso); bohyně Měsíce
lūsor, ōris, m. hráč; skladatel, básník, pěvec; *lūsor amōrum* básník milostných písní
lūstrō, āre, āvi, ātum očišťovat; pozorovat, zkoumat, uvažovat
lux, lucis, f. světlo, záře, oheň; denní světlo, den
luxuria, ae, f. přepych, marnotratnost, hýřivost
Lycūrgus, i, m. Lykurgos; mytický spartský zákonodárce
Lydia, ae, f. Lydie; vlastní ženské jméno

M

M. (zkratka) = *Mārcus, i, m.* Marcus; římské osobní jméno
māchina, ae, f. stroj, válec
māchinor, āri, ātus sum strojit, chystat
madefaciō, ēre, madefeci, madefactum činit vlhkým, vlhčit, navlhčit
madeō, ēre, madui, —, být vlhký, vlnout
Maecēnās, atis, m. Maecenas; římské rodové jméno; *C. Cilnius Maecēnās*, bohatý římský šlechtic, přítel císaře Augusta, příznivec básníků (z toho naše „mecenáš“)
maeror, ōris, m. smutek, zármutek
magis více
magister, tri, m. učitel; náčelník, vůdce, správce
magistra, ae, f. učitelka; představená, vůdkyně
magistrātus, ūs, m. úřad, úředník
magnificus, a, um velkolepý, nádherný
magnitūdō, inis, f. velikost, množství
magnopere velmi
magnus, a, um (komp. *maior, maius*, sup. *māximus*) velký, rozsáhlý, dlouhý, vysoký
Mahomēs, ēdis, m. Mohamed; Turek
Māia, ae, f. Maja; bohyně, matka Merkurova
maiestās, atis, f. velikost, vznešenost, důstojnost
maiorēs, um, m. (komp. od *magnus*); předkové
male (komp. *peius*, sup. *pessimē*) špatně; *male pugnāre* nešťastně, s neúspěchem bojovat

malum, *i*, *n*. zlo, špatnost, neřest
malus, *a*, *um* (komp. *peior*, *peius*,
sup. *pessimus*) zlý, škodlivý, bídný
mandō, *āre*, *āvī*, *ātum* odevzdávat,
svěřovat
manēō, *ēre*, *mānsī*, *mānsum* zůstá-
vat, setrvávat
Mānēs, *ium*, *m*. mánové; duše zemře-
lých; *dī mānēs* podsvětní bohové
Manliānus, *a*, *um* Manliův, manli-
ovský
Manlius, *ii*, *m*. Manlius; římské ro-
dové jméno; *Cn. Manlius* prétor
poražený Spartakem
manus, *ūs*, *f*. ruka, hrstka; ozbrojený
zástup, mužstvo
Mārcus, *i*, *m*. (zkratka *M.*) Markus;
římské osobní jméno
mare, *is*, *n*. moře
margarita, *ae*, *f*. perla
marmoreus, *a*, *um* mramorový
Mārtius, *ii*, *m*. březen
māter, *tris*, *f*. matka, *māter familiae*
hospodyně, paní
māteria, *ae*, *f*. (*māteriēs*, *ēi*, *f*.)
látka, hmota
mathēmatica, *ōrum*, *n*. matematika
mātūrus, *a*, *um* zralý, dospělý, včasný
māximē nejvíce, nejspíše, hlavně
māximus, *a*, *um* viz *magnus*
medeor, *medēri*, —, (s dat.) léčit
(někoho)
medicīna, *ae*, *f*. lékařství, lék
medicus, *i*, *m*. lékař
mediocritās, *ātis*, *f*. prostřednost;
(střední cesta)
meditor, *meditārī*, *meditātus sum*
myslet, přemýšlet; evičit se v ně-
čem
medius, *a*, *um* prostřední, střední;
uprostřed
Melīboeus, *i*, *m*. Meliboeus; jméno

pastýře
melior viz *bonus*
Melissus, *i*, *m*. Melissa; filosof
a státník z ostrova Samu, žák
Parmenidův
Melpomenē, *ēs*, *f*. Melpomené; Múza
tragédie a žalozpěvu
membrum, *i*, *n*. úd (část těla)
memor, *memoris*, pamětlivý; *memor*
sum patris pamatuji na otce
memorābilis, *e*, pamětihodný, slavný
memoria, *ae*, *f*. pamět; *memoriā te-*
nēre pamatovat si; vzpomínka,
památka; čas, doba; *suprā hanc*
memoriam před naší dobou
memorō, *āre*, *āvī*, *ātum* připomínat,
zmiňovat se
mendāx, *ācis*, *lživý*; *mendāx*, *ācis*, *m*.
lhář
Menēnius, *ii*, *m*. Menenius; římské
rodové jméno; *M. Menēnius Ag-*
rippa, římský senátor
mēns, *mentis*, *f*. mysl, rozum
mēnsis, *is*, *m*. měsíc (30 dní)
mentior, *mentīri*, *mentītus sum* lhát,
klamat
meō, *meāre*, *meāvī*, *meātum* jít, chodit
mercātor, *ōris*, *m*. kupec, obchodník
mercēnnārius, *ii*, *m*. nádeník
mercor, *mercārī*, *mercātus sum* kupo-
vat, vykupovat
mereor, *merēri*, *merītus sum* zasluho-
vat, zasluhovat si, zasloužit si,
zasloužit se; *bene dē patriā me-*
rēri zasloužit se hodně, získat si
velké zásluhy o vlast
meridiānus, *a*, *um* polední, jižní
meridēēs, *ēi*, *m*. poledne, jih; *in*
meridiem spectāre být obrácen
k jihu
meritum, *i*, *n*. výdělek, zisk, odměna;
zásluha

metō, *ere*, *messuī*, *messum* žít, sklízet
metuō, *ere*, *metuī*, —, (s ak.) bát se,
strachovat se
metus, *ūs*, *m*. strach; *metus mortis*
(gen. objektivní) strach před smrtí
meus, *mea*, *meum* můj
migrō, *āre*, *āvī*, *ātum* stěhovat se,
vystěhovat se
mīles, *militis*, *m*. voják
militāris, *e* vojenský; *rēs militāris*
vojenství; *studia rei militāris* vo-
jenské zaměstnání
militia, *ae*, *f*. vojenská služba, vojna
mille (neskl. v sg.; pl. *milia*, *mīlium*
milibus) tisíc
minae, *ārum* *f*. (subst. pomn.) vy-
hrůžky, hrozby
minimē nejméně; ne, nikoli
minimus viz *parvus*
ministerium, *ii*, *n*. služba, úřad;
obsluha, práce
Minōs, *ōis*, *m*. Minos; krétský král
minuō, *ere*, *minuī*, *minūtum* zmenšo-
vat; *contrōversiās minuere* urovná-
vat spory
minus viz *parum*
mīror, *mīrārī*, *mīrātus sum* (s ak.)
obdivovat se, divit se
misceō, *ēre*, *miscuī*, *mixtum* mísit;
uvádět do zmatku, převracet
miser, *a*, *um* bídný, nešťastný, ubohý
miserandus, *a*, *um* politováníhodný,
bídny, nešťastný
miseria, *ae*, *f*. bída, neštěstí
mītis, *e* jemný, mírný, milostivý,
laskavý
mittō, *ere*, *misi*, *missum* posílat
mōbilis, *e* pohyblivý, vrtkavý, nestálý
modestia, *ae*, *f*. skromnost
modo jen, pouze; *modo-modo* hned-
hned
modus, *i*, *m*. míra, způsob; *modō*

(abl.) na způsob, podobně jako;
quem ad modum jakým způsobem,
jak; rytmus, nápěv, zpěv
moenia, *ium* *n*. hrady, násep, val
mōlēs, *is*, *f*. hromada, ohromná hmo-
ta; (velká) hráz, (velká) stavba
molestia, *ae*, *f*. těžkost, obtíž
molestus, *a*, *um* těžký, obtížný
mollis, *e* měkký
moneō, *ēre*, *monuī*, *monitum* napo-
mínat, upozorňovat, připomínat
monitus, *ūs*, *m*. napomenutí, pokyn
mōns, *montis*, *m*. vrch, hora, pohorí;
rādix montis úpatí hory
mōnstrō, *āre*, *āvī*, *ātum* ukazovat
monumentum, *i*, *n*. pomník
morbus, *i*, *m*. nemoc, choroba
mordeō, *ēre*, *momordi*, *morsum* hryzat,
hlodat
morior, *morī*, *mortuus sum* zemřít
mors, *mortis*, *f*. smrt, skon; *mortem*
oppetere podstoupit smrt, zemřít
morsus, *ūs*, *m*. kousnutí; kousání
mortalis, *e* smrtelný; *mortalis*, *is*, *m*.
smrtelník, člověk
mōrus, *i*, *f*. moruše (strom)
mōs, *mōris*, *m*. mrav, zvyk
mōtus, *ūs*, *m*. pohyb; *terrae mōtus*
zemětřesení; pohyb těla, chůze
moveō, *ēre*, *mōvi*, *mōtum* (s ak.)
hýbat, pohybovat; dojímat
mox brzy, potom
mulier eris, *f*. žena
Multavia, *ae*, *m*. Vltava
multitūdō, *inīs*, *f*. množství; dav,
zástup
multō, *āre*, *āvī*, *ātum* pokutovat
multum (komp. *plūs*. sup. *plūrimum*)
mnoho, velmi
multus, *a*, *um* (komp. *plūs*, *plūrēs*,
sup. *plūrimus*) mnohý; v pl. mnozí,
četní

munditia, ae, f. čistota
mundus, i, m. svět
mūniō, ire, īvi (iī), itum opevňovat,
 ohrazovat; kryt
mūnitiō, ōnis, f. opevňování, hradba,
 ohrada, zákopy
mūnitus, a, um (vl. part. perf. od
mūniō) opevňovaný, chráněný
mūnus, eris, n. úloha, služba, dar
murmur, uris, n. bručení, šumění;
 šepot, šeptání
mūrus, i, m. zeď, hradba
Mūsa, ae, f. Múza; bohyně a ochrán-
 kyně zpěvu, umění a věd; píseň,
 báseň
mūtābilis, e proměnlivý, nestálý
mūtō, āre, āvi, ātum měnit, vyměnit,
 proměnit
mūtuus, a, um vzájemný, oboustranný

N

nam neboť, totiž
namque = nam
nārrō, āre, āvi, ātum vyprávět, vy-
 kládat
nāscor, nāsci, nātus sum rodit se,
 narodit se, vznikat
Nāsō, ōnis, m. Naso; římské pří-
 jmení; *P. Ovidius Nāsō*, významný
 básník doby Augustovy
nātālis, e týkající se narození; rodný;
locus nātālis rodné místo
nātiō, ōnis, f. kmen, národ
nātūra, ae, f. příroda, přirozenost
nātūrālis, e přirozený, přírodní
nātus, a, um (vl. part. perf. od *nās-*
cor) narozený; zrozený, stvořený;
nātus, i, m. syn
nāvigātiō, ōnis, f. plavba
nāvigō, āre, āvi, ātum plavit se, plavat
nāvis, is, f. loď

nē (účelová spojka) aby ne; *nē*
aut-aut aby ani-ani
-ne (příklonná tázací částice; v pří-
 mých otázkách se nepřekládává);
 (v nepřímé otázce) zda; *-ne—an*
 (což, cožpak, zdaž) — nebo
nē—quidem ani; *nē fāmā quidem* ani
 podle pověsti
nec = neque
necessārius, a, um nutný, nevyhnu-
 telný, potřebný
necesse est je třeba, je nutné
necessitās, ātis, f. nutnost, naláha-
 vost, potřeba; tíseň nesná-
necne či *ne* (v nepřímé otázce)
neglegentia, ae, f. nedbalost
neglegō, ere, neglēxi, neglēctum ne-
 dbat, zanedbávat, nevážit si
negō, āre, āvi, ātum tvrdit, říkat, že
 ne; popírat
nēmō (gen. *nāllius*, dat. *nēmīni*,
 akuz. *nēmīnem*, abl. *nāllō*) nikdo
Neptūnus, i, m. Neptun; bůh moře
neque = et nōn a *ne-*, ani; *neque*
quisquam a nikdo; *neque-neque*
 ani-ani
Nerō, ōnis, m. Nero; římský císař
 (54—68 n. l.)
nervus, i, m. sval, šlacha
nesciō, ire, nesciī (nesciīvi), nescitum
 nevědět, neznat
nescius, a, um nevědoucí, neznalý,
 nevědomý
neu (účelová spojka) = *nēve* a *aby* ne
neuter, tra trum (gen. *neutrius*, dat.
neutri) žádný z obou, ani jeden
 z obou
nēve (účelová spojka) a *aby* ne
nex, necis, f. (násilná) smrt, vražda,
 zabití; *vītae necisque potestās* moc
 nad životem a smrtí
nidus, i, m. hnízdo

nihiil (nil, nihīlum) nic; *nihiil nisi*
 nic než, pouze
nimbus, i, m. mrak, mračno, přívál
nimis příliš, velmi
nimius, a, um neobyčejně velký,
 nesmírný, přílišný
Ninus, i, m. Ninus; asyrský král,
 manžel Semiramidin
nisi (podmínková spojka) jestliže ne,
 jestliže by ne, kdyby ne
Nisus, i, m. Nisus; Trójan
niteō, ēre, nitui, —, skýt se, lesk-
 nout se; být úrodný, bohatý,
 krásný; dařit se
niveus, a, um sněhový, sněhobílý
nōbilis, e vznešený, šlechtitný; *nō-*
bilis, is, m. šlechtic, aristokrat
nōbilitās, ātis, f. urozenost, šlecht-
 nost; šlechta
noceō, ēre, nocui, nocitum škodit
nocturnus, a, um noční
nōlō, nōlle, nōlui, —, nechťt
nōmen, inis, n. jméno, název; *nōmen*
patriae (gen. vysvětl.) jméno vlast
nōmīnō, āre, āvi, ātum jmenovat,
 nazývat
non ne, nikoli
nōnne (tázací částice) což ne, cožpak
 ne, zda(ž) ne
nōnnāllī, ae, a (jen pl.) někteří
nōs my
nōscō, ere, nōvi, nōtum poznávat,
 perf.: znám
noster, tra, trum náš
nōlītia, ae, f. známost
notō, āre, āvi, ātum označovat,
 poznamenávat
nōtus, a, um známý; *nōtum est* je
 známo
novissimē naposledy, nedávno
novō, āre, āvi, ātum obnovovat;
 měnit, přetvářet

novus, a, um nový
nox, noctis, f. noc
nūbēs, is, f. mrak, mračno, oblak
nūbilus, a, um zámračený; nepříznivý
nūllus, a, um (gen. *nūllius*, dat. *nūllī*)
 žádný
num (tázací částice) což, cožpak; *zdaž*
Numantia, ae, f. Numancie; město
 v Hispánii
nūmen, inis, n. pokyn, vůle; božská
 vůle, božstvo
numerō, āre, āvi, ātum počítat
numerus, i, m. počet, číslo; *in numerō*
esse být mezi
Numidae, ārum, m. Numidové; kmen
 v sev. Africe
numquam (nunquam) nikdy
nunc nyní
nunciū = nuntius
nuntiō, āre, āvi, ātum oznamovat
nuntius, iī, m. posel; zpráva, posel-
 stvo
nūtus, ūs, m. kývání hlavou, pokyn,
 posunek
Nympha, ae, f. nymfa, víla

O

ō (citoslovce) ó!
Oaxēs, is, f. Oaxes; řeka na Krétě
ob (předl. s ak.) pro; *ob eum carissam*
 (pro tu příčinu =) proto
obdūrō, āre, āvi, ātum vytrvat, být
 vytrvalý
obeō, obire, obiī, obitum zahynout,
 zemřít
obligō, āre, āvi, ātum svázat, spoutat
obliviō, ōnis, f. zapomenutí
obliviscor, oblivisci, oblitus sum
 (s gen.) zapomenout na někoho, na
 něco

oboediō, ire, ivi (iī), Itum (s dat.) poslouchat, být poslušen
 oborior, oboriri, obortus sum vzniknout, objevit se, vyhrknout
 obses, obsidis, m. rukojmí
 obstinātus a, um pevně odhodlaný, vytrvalý, pevný
 obstrepō, ere, obstrepuī, —, šumět, zvučet, znít, hučet
 obstruō, ere, obstruī, obstructum zastavět, zatarasit, uzavřít
 obsum, obesse, obfui (offui), —, obfuturus (offuturus) škodit
 obtestor, obtestari, obtestatus sum za svědka brát, dovolávat se; zapřísahat, snažně prosit
 obtineō, ere, obtinui, obtentum držet, mít; zaujímat, zastávat
 obviam v ústřety, naproti; obviam ire alicui jít vstříc někomu
 occāsiō, ōnis, f. příležitost
 occidō, ere, occidi, —, occāsūrus padat, zapadat, klesat; zahynout, zaniknout, zemřít
 occidō, ere, occidi, occisum zabít, usmrtil
 occultō, are, avi, atum skrývat, zatajovat
 occultus, a, um skrytý, tajný
 occupō, are, avi, atum obsazovat, zabírat, zmocnit se; zaměstnávat; occupātus sum in aliquā rē zaměstnávám se něčím
 Oceanus, i, m. oceán (o Atlantském oceánu)
 ocior, ocior, iōris (sup. ocissimus) rychlejší, bystřejší
 octogintā osmdesát
 oculus, i, m. oko
 odi, odisse nenávidět
 odiōsus, a, um nenáviděný; odporný, strojený

odium, ii, n. nenávisť, odpor; in odiō esse být v nenávisti, být nenáviděn
 offerō, offerre, obtuli, oblātum přinést, nabízet, podávat, poskytnout
 officina, ae, f. dílna
 officium, ii, n. povinnost, služba, úkol
 oleum, i, n. olej
 omittō, ere, omisi, omissum pustit, opustit, nezpomenout, opomenout
 omninō celkem, vůbec
 omnipotēns, entis všemohoucí
 omnis, e všechen, každý
 onus, oneris, n. břemeno, náklad, tíže, obtíž
 opera, ae, f. práce, úsilí, námaha; operam dare (s dat.) usilovat o něco, věnovat se něčemu
 operārius, a, um dělný, pracovní; operārius, ii, m. dělník, nádeník
 opēs, opum, f. viz ops
 Opimius, ii, m. Opimius; římské rodové jméno; L. Opimius, konzul r. 121 př. n. l.
 opinō, ōnis, f. mínění, domněnka, názor
 oportet, ere, oportuit třeba, sluší se, má se
 appetō, ere, appetivi, appetitum jít vstříc, podstupovat; mortem appetere podstupovat smrt, zemřít
 oppidum, i, n. město, městečko
 oppōnō, ere, opposui, oppositum na protě postavit, položit
 opprimō, ere, oppressi, oppressum potlačit, potlačovat
 oppugnō, are, avi, atum obléhat
 ops, opis (open, ope; pl. opēs, opum) f. moc, síla, pomoc; (pl.) bohatství, prostředky

optimus, a, um viz bonus
 optō, are, avi, atum přát si, toužit, žádat
 opulentus, a, um bohatý, mocný
 opus, operis, n. dílo, práce, zaměstnání, činnost; opus est (s abl.) je třeba, je zapotřebí; opus est mātūrē faciō je třeba věčného činu
 ora, ae, f. okraj, břeh, pobřeží, kraj
 orātor, ōris, m. řečník
 orbis, is, m. kruh, kružnice; zem, svět
 Orcus, i, m. Orkus; vládce podsvětí; podsvětí
 ordō, inis, m. řada; pořádek; stav
 oriēns, entis, m. východ, orient
 orientālis, e východní, orientální
 origō, inis, f. původ, počátek
 Oriōn, ōnis, m. Orión; souhvězdí
 orior, oriri, ortus sum (časuje se podle 3. konj., jen inf. prez. má podle 4. konj.) povstávat, vznikat
 oriundus, a, um pocházející
 ornāmentum, i, n. ozdoba, okrasa, výzdoba
 ornātus, ūs, m. výstroj, oděv; ozdoba, nápadná úprava
 Ornytus, i, m. Ornytus; mužské jméno
 orō, are, avi, atum prosit, modlit se
 ortus, ūs, m. východ
 ōs, ōris, n. ústa, tvář, obličej
 os, ossis, n. kost
 osculum, i, n. ústečka; polibek; osculum figere vtisknout polibek
 otium, ii, n. nečinnost, volný čas, zahálka
 Ovidius, ii, m. Ovidius; římské rodové jméno; P. Ovidius Nāsō, významný básník z Augustova období (*43 př. n. l.—†17 n. l.)
 ovile, is, n. ovčinec, ovčín

P. (zkratka) = Pūblius, ii, m. Publius; římské osobní jméno
 pācālis, e mírový
 pactum, i, n. smlouva, dohoda; podmínka, způsob; quō pacto jakým způsobem, jak; nullō pacto žádným způsobem
 paene skoro, téměř
 pāgus, i, m. župa, kraj, okres; obec, dědina
 palaestricus, a, um týkající se palaestry, hřiště
 Palātium, ii, n. Palatium, vrch v Římě
 palleō, ere, pallui, —, být bledý, blednout
 palma, ae, f. dlaň, ruka; větev, palma, vítězná palma, vítězství
 pandō, ere, pandi, passum (pansum) rozprostírat; otvírat, odhalovat, objevovat, vykládat
 pār, paris rovný, stejný
 parcō, ere, pepercī, (temperātum) (s dat.) šetřit; malis (dat.) parcere šetřit zlých
 parcus, a, um šetrný, spořivý, skromný
 parēns, entis, m. f. rodič, rodička; parentēs, um, m. rodiče
 pārēō, ere, pārui, —, (s dat.) poslouchat, být poslušen
 pariō, ere, peperī, partum rodit, tvořit; nabývat, získávat
 Parisiī, ōrum, m. Parisiové; galský (keltský) kmen
 pariter stejně; zároveň, současně; pariter ac (atque) stejně jako
 Parmenidēs, ae, m. Parmenides; řecký filosof (5. stol. př. n. l.)

parō, āre, āvi, ātum připravovat, chystat, obstarat si, získat
pars, partis, f. část, podíl; strana
particeps, cipis účastný
particula, ae, f. částička, částka
partim částečně; *partim — partim* částečně — částečně, jednak — jednak
parum (komp. *minus, sup. minimē*) málo, nemaľo
parvi (gen. ceny) *esse* málo stát, mít malou cenu
parvus, a, um (komp. *minor, minus, sup. minimus*) malý, nepatrný, drobný; *parva* (n. pl.) malé věci; *ā parvis = ā pueris* od dětství
passus, ūs, m. dvojkrok (= 1,48m); krok
patefaciō, ere, patefēci, factum (pas. *patefiō, patefieri, patefactus sum*) otvírat, odhalovat
pateō, ēre, patui, —, být otevřen, přístupný; být zřejmý, zjevný; rozprostírat se, rozkládat se
pater, tris, m. otec; *pater familiae* otec rodiny, hlava rodiny, pán
patiēns, entis (vl. part. prez. od *patior*) snášejíci, trpící; vytrvalý, otužilý
patientia, ae, f. trpělivost
patior, pati, passus sum snášet, trpět
patria, ae, f. otcina, vlast
patrius, a, um otcův, otcovský
patruus, i, m. otcův bratr, strýc
patulus, a, um otevřený, rozlehlý, široký, košatý
pauci, ae, a málokterí, málo
paulatim pomalu, znenáhla
paulō (abl. míry při komp. od *paulus, a, um* malý) o málo, trochu; *paulō ante* nedávno předtím
paululum maličko, trochu
paulum málo, trochu
pauper, eris (abl. -e, gen. pl. -um)

chudý, nemajetný
pāx, pācis, f. mír, pokoj
pectus, oris, n. prsa, hrud; srdce, mysl
pecunia, ae, f. peníze
pecus, oris, n. brav, dobytek, stádo
pelagus, i, n. moře, vodstvo
pellō, ere, pepuli, pulsum zahánět
pendēs, ium, m. penátové, ochranní
bůžkové rodiny; dům, domácnost, domov, vlast
pendō, ere, pependi, pēsum vážit, platit; posuzovat, oceňovat
penitus uvnitř, hluboko
penna, ae, f. pero, brko
pēnsus, a, um (vl. part. perf. od *pendō*) (dobře) vážený, odvážený
per (předl. s ak.) přes, skrze, po, prostřednictvím
peragō, ere, perēgi, peractum dokončit, vykonat
perceptiō, ōnis, f. sbírání, sběr; vni-mání, chápání
percipiō, ere, percēpi, perceptum chytit; sbírat; dostávat, nabývat
percutiō, ere, percussi, percussum pro-razit, probodnout, zabít, usmrtit, zavraždit; udeřit, bít do něčeho
perditus, a, um (vl. part. perf. od *perdō*) zahubený, ztracený; zka-zený, ničemný
perdō, ere, perdidī, perditum zkazit, zahubit, usmrtit, zničit; ztratit, prohrát
perducō, ere, perdūxi, perductum dovést, přivést, provést
perennis, e roční, celoroční; pevný, trvalý, věčný, nesmrtelný
perennō, āre, āvi, ātum trvat, být trvalý, stálý
pereō, ire, periī, —, peritūrus hynout, zahynout, zanikat, zemřít, ztrácet se
perferō, perferre, pertuli, perlātum

snášet, vydržet, vytrpět; donést
perficiō, ere, perfēci, perfectum udělat, vykonat
pergō, ere, perrēxi, perrēctum pokračovat (v cestě)
periclitōr, periclitāri, ātus sum pokoušet se, odvažovat se; přivádět, vydávat v nebezpečí
periculōsus, a, um nebezpečný
periculum, i, n. nebezpečí
perimō, ere, perēmi, perēptum zahubit, zničit
peritus, a, um zkušený
permanēō, ēre, permānsi, —, permānsūrus zůstávat, setrřávat
permisceō, ēre, permiscui, permixtum smísit, pomíchat, sloučít, uvést do zmatku, převrátit
permittō, ere, permisi, permissum přenechávat, odevzdávat, dovolit, svěřit
permultus, a, um velmi mnohý, ne-jeden
perniciōsus, a, um zhoubný, škodlivý, nebezpečný
perōsus, a, um (s ak.) velmi nenávidící
perpetuātās, ātis, f. nepřetržitost, sou-vislost, trvání; věčná památka
perpetuus, a, um nepřetržitý, stálý, věčný, nekonečný
Persa, ae, m. Peršan
persaepe velmi často, přečasto
persōna, ae, f. osoba
perspicīō, ere, perspexi, perspectrum vidět, prohlížet, pozorovat, poznat
perspicuus, a, um průzračný, jasný, zřejmý
persuādeō, ēre, persuāsi, persuāsum (s dat.) přemlouvat, přesvědčovat
pertaedet, ēre, pertaesum est mē (ak.) *alicuius rei* (gen.) hnuší se mi, protiví se mi něco

perveniō, ire, pervēni, perventum při-cházet, dostávat se
pervulgātus, a, um rozhlášený, vše-obecně známý
pēs, pedis, m. noha
pestilentia, ae, f. nezdravost; na-kažlivá choroba, mor
pestis, is, f. mor, nákaza; zkáza, záhuba
petō, ere, petivi (petiī), petitum smě-řovat, hnát se, letět; žádat, ptát se
phantasmaticus, a, um přízračný, strašidelný
Philippus, i, m. Filip; makedonský král, otec Alexandra Velikého
philosophia, ae, f. filosofie
philosophus, i, m. filosof
Phlegethōn, ontis, m. Flegetón; řeka v podsvětí
Pictōnēs, um, m. Piktonové; galský (keltský) kmen
pictūra, ae, f. malba, obraz
pietās, ātis, f. spravedlnost, svědo-mitost; zbožnost, věrnost
piger, gra, grum líný, línnavý
pinguis, e tučný, vypasený, vykrme-ný, úrodný
pius, a, um spravedlivý, svědomitý; zbožný, posvátný
placeō, ēre, placui, placitum líbit se, zamlouvat se; usnášet se; *placet mihi* líbí se mi, chci, rozhoduji
plangor, ōris, m. bití v prsa; nářek
plānitīa, ēi, f. rovina, plāň
Platō, ōnis, m. Plátón; Sokratův žák (427—347 př. n. l.), představitel antického idealismu
plausus, ūs, m. tleskání, potlesk
plēbēius, a, um plebejský, neurozený, lidový
plēbēs, ei, f. = plēbs
plēbs, plēbis, f. lid, dav, mužstvo; plebs

plēnus, a, um plný
plērique, plēraque, plēraque většina, velmi mnozí
plūrimum viz *multum*
plūrimus viz *multus*
plūs viz *multum*
poena, ae, f. pokuta, trest
poēta (poēta), ae, m. básník
pompa, ae, f. slavnostní průvod; nádhera, okázalost
Pompēius, i, m. Pompeius; římské rodové jméno; *Cn. Pompēius Magnus*, triumvir, pozdější protivník Caesarův
pōmum, i, n. ovocný plod; ovoce
pondus, eris, n. váha; význam, podstata
pōnō, ere, posuī, positum klást; stavět, budovat, zřít; *vita posita est* život spočívá
pōns, pontis, m. most
pontifex, icis, m. pontifex; člen kněžského kolegia pontifiků *pontifex maximus* nejvyšší pontifex, hlavní kněz
populāris, e lidový; *populāris, is, m.* krajan
populus, i, m. národ, lid
porrō dále, dopředu, potom
porta, ae, f. brána
portō, āre, āvī, ātum nést, nosit, dopravovat
portus, ūs, m. přístav
pōscō, ere, popōscī, —, žádat, vyžadovat, chtít
positus, a, um (vl. part. perf. od *pōnō*) položený, ležící
possidē, ēre, possēdī, possessum mít ve vlastnictví, vlastnit, ovládat
possum, posse, potuī, —, moci, být schopný
post (adv.) potom, později; *annō*

post po roce; (předl. s ak.) po, za
postēā potom, později
posteritās, ātis, f. potomstvo; *glōria posteritātis* (gen. objektivní) sláva u potomstva
posterus, a, um následující, druhý; *posterō diē* následujícího dne, den potom; *posterī, ōrum, m.* potomci, potomstvo
posthāc od toho času, od té doby
postquam (časová spojka) když
postrēmō konečně, nakonec; *poslēze* (při výčtu)
postulō, āre, āvī, ātum žádat
potēns, entis, schopný, mocný
potentia, ae, f. moc, síla, vláda
potestās, ātis, f. moc, možnost; *vitae necisque potestās* moc nad životem a smrtí (gen. obj.)
potior, potiri, potitus sum (s abl.) zmocnit se; *castris* (abl.) *potiri* zmocnit se tábora
potior, potius, idris schopnější, vhodnější; milejší, lepší, šťastnější
potius spíše, raději
prae (předl. s abl.) před
praebeō, ēre, praebuī, praebitum poskytovat
praecēdō, ere, praecessī, praecessum (s ak.) předcházet; předčit někoho, vynikat nad někoho
praeceps, cipitis dolů hlavou, střemhlav; prudký, náhlý
praeceptum, i, n. rozkaz, nařízení; *praeceptum facere* plnit rozkaz; rada, poučení
praecipitō, āre, āvī, ātum srazit, shodit; hnát, štvát; *praecipitor* ženu se, řítím se, klesám, zapadám
praeda, ae, f. kořist
praedicō, āre, āvī, ātum hlásat, vyhlášovat; rozhlášovat, oznamovat

praedium, iī, n. majetek, hospodářství, velkostatek
praeserō, praefere, praetuli, praelatum nést napřed (před někým); *praefere alicuem alicui* dávat přednost někomu před někým; *praeseror alicui* dostávám přednost před někým
praemium, iī, n. odměna
Praeneste, is, n. Praeneste; staré město v Latii, východně od Říma
praeparō, āre, āvī, ātum připravovat, chystat, strojit
praesāgium, iī, n. předpověď, věštba
praesēns, entis přítomný, současný, nynější
praesidium, iī, n. ochrana, pomoc; posádka, stráž
praestō, āre, praestiti, praestitum, praestatūrus (s dat.) vynikat nad někým, předstihovat někoho; poskytovat, dávat; plnit, zaručovat, projevovat
praesum, praesesse, praesui, —, praefutūrus (s dat.) být v čele; *rei publicae* (dat.) *praesum* stojím v čele státu
praeter (předl. s ak.) mimo, kromě
praetereā dále, potom; kromě toho, mimo to
praeteritus, a, um minulý
praetor, ōris, m. prétor, úředník soudní a správní
praetōrius, a, um vůdcův, vůdcovský, velitelský
Prāga, ae, f. Praha
prātum, i, n. louka
prāvus, a, um křivý, nerovný; zvrácený, zlý
premō, ere, pressi, pressum tlačit, tisknout, utlačovat
prex, precis, f. (obyč. pl. *precēs, um*)

prosbá, modlitba
pridem před časem, dávno, prve
primō zpočátku, nejprve; (při výčtu) za prvé
primordiū, iī, n. počátek, prvo-počátek, původ; prvek, praprvek
primōris, e přední; *primōrēs, um, m.* přední, nejváženější občané; šlechtici
primum nejprve, především; (při výčtu) za prvé
primus, a, um první, prvotní, nejbližší, počáteční; *prima, ōrum, n.* první místo, místo v popředí
princeps, cipis, m. náčelník, vladař
principālis, e přední, prvotní
principātus, ūs, m. první místo, přednost; náčelnictví, vedení, vláda
principium, iī, n. počátek, začátek, prvopočátek
prior, prius, ōris přednější; předešlý, minulý
priscus, a, um bývalý, starý, dávný
pristinus, a, um dávný, předešlý
prius dřív, napřed, vpředu
priusquam (časová spojka) dříve než
privātus, a, um soukromý; *privātus, i, m.* soukromník
prō (předl. s abl.) pro, za, namísto; před (zády k něčemu); *prō castris* před táborem
probitās, ātis, f. poctivost, svědomitost, bezúhonnost
probō, āre, āvī, ātum zkoušet, zkoumat, uznávat, schvalovat
probus, a, um řádný, poctivý
prōcēdō, ere, prōcessī, prōcessum vycházet, vystupovat, postupovat, dostoupit
prōcōnsul, ulis, m. bývalý konzul, prokonzul

procul daleko, opodál
prōcūrō, āre, āvi, ātum spravovat, obstarávat
prōdūcō, ere, prōdūci, prōductum vyvádět, předvádět, vydat
proelium, ii, n bitva, boj
proficiscor, proficisci, profectus sum vyjet, odejít, vytáhnout; pocházet, vznikat
profugiō, ere, profūgi, —, utíkat, bžet, utéci
profugus, a, um uprhlý, na útěku; *fātō profugus* osudem hnany
profundus, a, um hluboký
profusus, a, um bezuzdný, nemrný, marnotratný; *profusus sui* rozhazující svýj majetek
prohibeo, ēre, prohibui, prohibitum bránit, překážet
proiciō, ere proiēci, proiectum dopředu hodit, odhodit, zahodit
prōlēs, is, f. dorost, mládež, potomstvo
prōmittō, ere, prōmisi, prōmissum slibovat
prōmōveō, ēre, prōmōvi, prōmōtum dopředu pohybovat, posunovat, vést
prōmptus, a, um zjevný, zřejmý; co jest po ruce, pohotově
prōnuntiō, āre, āvi, ātum vyhlásit
prope (adv.) blízko; (předl. s ak.) blízko, u
prōpēnsus, a, um nachýlený, skloněný; (milostivě) nakloněný
properō, āre, āvi, ātum spíchat
propinquus, a, um blízký; *propinquus, i, m.* příbuzný
prōpōnō, ere, prōposui, prōpositum dopředu klást, předkládat, vykládat; slibovat, dělat naděje
proprius, a, um vlastní; zvláštní, osobitý; trvalý; *proprium virtutis* známka udatnosti

propter (předl. s ak.) pro, kvůli
prōpulsō, āre, āvi, ātum odrážet, odvracet
prōsperus, a, um šťastný, příznivý
prōsum, prōdesse, prōfui, —, prōfuturus prospívat, být užitečný
prōtendō, ere, prōtēdi, prōtentum napínat, natahovat; pas. rozkládat se, rozprostírat se
prōtestor, āri, —, —, dosvědčovat, tvrdit, vyhlášovat
prōverbium, ii, n. přísloví, pořekadlo
prōvideō, ēre, prōvidi, prōvisum předvidat
prōvincia, ae, f. provincie
proximus, a, um nejbližší, poslední, (nedávno) minulý
prūdēns, entis rozumný
pruina, ae, f. jinovatka, jíní, sníh
pruinosus, a, um jním pokrytý
pūblicus, a, um veřejný
Pūblius (zkratka *P.*), *ii, m.* Publius; římské osobní jméno
pudor, ōris, m. stud, hanba, cudnost, nevinnost
puella, ae, f. dívka
puer, eri, m. chlapec, hoch
pueritia, ae, f. dětství
pugnō, āre, āvi, ātum bojovat; *male pugnare* nešťastně, neúspěšně bojovat
pulcher, chra, chrum, krásný, hezký
pulvis, eris, m. prach; drobný písek
Pūnicus, a, um punský, kartaginský
pūniō, ire, ivi (ii), itum trestat
purgō, āre, āvi, ātum čistit, vyčistit
pusillus, a, um maličký, malinký, nepatrný
putō, āre, āvi, ātum myslit, domnívat se; pokládat, považovat někoho za něco
pýramis, idis, f. pyramida

Pýramus, i, m. Pyramus, mladík z Babylónu, milenec dívky Thisbé
Pýthagorās, ae, m. Pythagoras; idealistický řecký filosof (6. stol. př. n. l.)

Q

Q (zkratka) = *Quintus, i, m.* Quintus; římské osobní jméno
quā kudy, kde
quaerō, ere, quaesivi, quaesitum hledat, vyhledávat: *quaerere ex (ab) aliquo* ptát se někoho; obstarat, získat
quaestio, ōnis, f. vyšetřování; *quaestiohem habere* vyšetřovat
quālis, e jaký
qualitas, atis jakost, vlastnost
quam jak, jako; než (po komparativu); co (před superlativem); *quam diutissimē* co nejdéle
quamdiū (časová spojka) dokud, pokud; jak dlouho, až
quamquam (připustková spojka) ač, ačkoli, byť i, i kdyby, třeba
quamvis (připustková spojka) ač, třeba že, ačkoliv
quandō kdy
quantum jak mnoho, kolik
quantus, a, um jak veliký
quārē proč, pročez
quasi jako, jakoby
quatiō, ere, —, quassum třást, otrásat, bít, tlouci
quattuor čtyři
-que a, i
quēō, quire, quivi, quitum moci
querimonia, ae, f. stížnost; nárek
queror, queri, questus sum stěžovat si, naříkat

quī, quae, quod (tázací zájmeno) který? jaký?; (vztažné zájmeno) který, jenž
quī (quis), qua (quae), quod (neurčitě zájmeno) některý
quia (důvodová spojka) protože, že, neboť
quicquam viz *quisquam*
quicumque, quaecumque, quodcumque kterýkoliv, jakýkoliv, kdokoliv, ookoliv
quidam, quiddam (cuiusdam, cuidam atd.) kdosi, cosi
quidam, quaedam, quoddam kterýsi, jakýsi
quies, etis, f. odpočinek, klid, pokoj
quiescō, ere, quievi, quietum odpočívat
quietus, a, um pokojný, tichý, klidný
quilibet, quaelibet, quodlibet kterýkoliv, jakýkoliv
quin (spojka s konj.) že; aby ne, že ne
quinque pět
Quintus, (zkratka Q.) i, m. Quintus; římské osobní jméno
quippe vždyt, pravda, věru
Quiris, itis, m. Quirit, Říman
quis, quid (tázací zájmeno) kdo? co?; *quisquam, quidquam (quicquam)* (gen. *cuiusquam*, dat. *cuiquam*) někdo, něco; *neque quisquam* a nikdo (zájmeno neurčitě s platností substantivní)
quisque, quidque (gen. *cuiusque*, atd.) každý (zájmeno neurčitě s platností substantivní)
quisque, quaeque, quodque každý (zájmeno neurčitě s platností adjektivní)
quisquis, quidquid kdokoliv, ookoliv (zájmeno neurčitě vztažné s platností substantivní)

quō (adv.) kam, pokud; *quō usque* jak dlouho ještě; (spojka) čímž, a tím; aby tím
quoad (časová spojka) dokud, pokud, až
quod (důvodová spojka) protože, že
quōmodo jakým způsobem, jak
quondam kdysi, jednou, někdy
quoniam (důvodová spojka) protože, že
quōquam někam
quoque také, též, i
quōqueversus (*quōqueversum*) na všechny strany, všude dokola
quorsum (*quorsus*) kam, k čemu
quot kolik
quotannis každoročně
quotiens kolikrát

R

radius, *ii*, *m.* paprsek, sluneční paprsek
rādix, *icis*, *f.* kořen; *rādix montis* úpatí hory
rapīna, *ae*, *f.* loupež
rārus, *a*, *um* řídký, vzácný
ratiō, *ōnis*, *f.* počet, výpočet; způsob, ohled; důvod; rozum; učení, teorie, systém, řád; zákonitost
rationalis, *e* rozumový, účelný
recēns, *entis* čerstvý, nový, svěží, nedávný
recipiō, *ere*, *recēpi*, *receptum* zpět vzít, přijmout
recondō, *ere*, *recondidi*, *reconditum* uložit, schovat, skrýt
recordor, *recordari*, *recordatus sum* vzpomínat, rozpomínat se
rectus, *a*, *um* rovný, přímý; správný, spravedlivý; prostý
recubō, *āre*, —, —, ležet (nznak)

recuperō, *āre*, *avi*, *atum* opět (si) získat
reddō, *ere*, *reddidi*, *redditum* dát na zpět, vrátit, odplatit; odpovědět, vyprávět, vykládat; dávat; dělat
redeō, *ire*, *redi*, *itum* vracet se
redimō, *ire*, *ivi*, *itum* ovázat, ověřit, ovinout
rediscō, *ere*, *redidici*, —, znovu se naučit
reducō, *ere*, *reduxi*, *reductum* zpět vést, přivést, zavést
referō, *referre*, *rettuli*, *relatum* zpět nést, zanést; hovořit, uvádět, zvěstovat, oznamovat
rēgālis, *e* královský
rēgina, *ae*, *f.* královna
regiō, *ōnis*, *f.* krajina, kraj, končina
rēgnō, *āre*, *avi*, *atum* kralovat, vládnout
rēgnum, *i*, *n.* království, vláda
regō, *ere*, *rēxi*, *rēctum* řídit, vést, ovládat
rēiciō, *ere*, *rēicē*, *rēiectum* odhodit, zpět zahnat, odmítnout
religiō, *ōnis*, *f.* náboženství; náboženská víra, zbožnost
religiōsus, *a*, *um* posvátný
relinquō, *ere*, *relinquē*, *relictum* zanechávat, opouštět
reliquus, *a*, *um* zbývající, ostatní
Rēmī, *ōrum*, *m.* Rémové; belgický kmen při řece Axoně
remoror, *ari*, *atus sum* zdržovat se, meškat
removeō, *ere*, *remōvi*, *remōtum* odstranit, vzdalovat
renovō, *āre*, *avi*, *atum* obnovovat
reor, *rēri*, *ratus*, *sum* domnívat se, myslet, věřit
repente náhle
repentinus, *a*, *um* náhlý, nečekaný,

reperiō, *ire*, *repperi*, *reperitum* najít, objevit
repetō, *ere*, *repetivi*, *repetitum* zpět žádat, dožadovat se; opakovat
requirō, *ere*, *requisivi*, *requisitum* hledat, vyhledávat; vyptávat se, dozvídat se
rēs, *rei*, *f.* věc; *rēs publica*, *rei publicae*, *f.* (věc veřejná =) stát; *rēs publica libera*, *rei publicae liberae*, *f.* svobodný stát = republika
reservō, *āre*, *avi*, *atum* uchovat, nechat (si)
resolvō, *ere*, *resolvi*, *resolutum* uvolnit, rozvázat; znovu rozložit, porušit
resonō, *āre*, *avi*, —, ozývat se, zaznívat
respicio, *ere*, *respēxi*, *respectum* (s ak.) zpět hledět, ohlížet se
respondeō, *ere*, *respondi*, *respōsum* odpovídat
restituō, *ere*, *restitui*, *restitutum* znovu vystavět, obnovit
restō, *āre*, *restiti*, —, zůstat, zbývat
retineō, *ere*, *retinui*, *retentum* podržet, udržet, zadržet, zachovávat
retrahō, *ere*, *retraxi*, *retractum* zpět táhat, vléci; odvést, zdržet
revertor, *reverti*, *reverti* vracet se
revolvō, *ere*, *revolvi*, *revolutum* zpět valit, povalit
rēx, *rēgis*, *m.* král, vládce
rideō, *ere*, *risi*, *risum* smát se
ripa, *ae*, *f.* (říční) břeh
ricor, *ari*, *ricatus sum* hádat se, škorpit se, přit se
rogō, *āre*, *avi*, *atum* ptát se, prosit, žádat
Rōma, *ae*, *f.* Řím; hlavní město Itálie
Rōmānus, *a*, *um* římský; *Rōmānus*,

i, *m.* Říman; *Rōmāni*, *ōrum*, *m.* Římané
rūmor, *ōris*, *m.* pověst, zvěst
rūpēs, *is*, *f.* skála, skalisko; skalní dutina
rūsum (*rūsus*) zpět, nazpět, opět, znova
rūs, *rūris*, *n.* venkov; *rūs* na venkov, *rūri* na venkově, *rūre* z venkova
rūsticus, *a*, *um* venkovský, selský; *rūsticus*, *i*, *m.* venkovan, sedlák

S

sacer, *cra*, *crum* svatý, posvátný, zasvěcený
sacerdōs, *ōtis*, *m. f.* kněz, knězka
sacrātus, *a*, *um* posvěcený, posvátný, svatý
sacrificium, *ii*, *n.* obět
sacrosanctus, *a*, *um* chráněný svatostí, nedotknutelný
saeculum, *i*, *n.* století; věk
saepe často
saepius (komp. od *saepe*) častěji
saeviō, *ire*, *ii*, *itum* zuřit, zuřivě si počínat
saevus, *a*, *um* zuřivý, prudký; ukrutný, přísný, rozhněvaný
Saguntum, *i*, *n.* Sagunt; město na vých. pobřeží Hispánie
Salamis, *inis*, *f.* Salamína; ostrov blízko Athén, kde byli poraženi Peršané Řeky r. 480 př. n. l.
Salius, *ii*, *m.* Salius; Trójan
Sallustius, *ii*, *m.* Sallustius; římské rodové jméno; *C. Sallustius Crispus*, římský dějepisec v 1. stol. př. n. l.
salūber, *bris*, *bre* zdravý; výhodný
salūs, *ūtis*, *f.* zdraví; blaho, spása;

pozdrav; *salūtem dicere alicui* zdravít někoho
salūtāris, *e* zdravý, zdráv, užitečný
salūtō, *āre*, *āvī*, *ātum* zdravít
salvēō, *ēre*, —, —, být zdrav; *salvē*,
salvēte! buď zdrav, buďte zdraví!
vítej, vítejte!
Samos (Samus), *i*, *f.* Samos; ostrov
u záp. pobřeží Malé Asie
sancio, *ire*, *sānxi*, *sānctum* posvětit,
ustanovit
sānctus, *a*, *um*, posvěcený; posvátný,
svatý, nedotknutelný
sanguis, *inis*, *m.* krev
sānus, *a*, *um* zdravý; rozumný, roz-
vážný
sapiēns, *entis* moudrý; *sapiēns*, *entis*,
m. mudrc
sapientia, *ae*, *f.* moudrost, rozum-
nost
satanās, *ae*, *m.* ďábel, satan
satis dosti, dostatečný; *satis habere*
mít dosti, spokojit se
satisfaciō, *ere*, *satisfeci*, *satisfactum*
učinit zadost, vyhovět, dát zadosti-
učinění
saxum, *i*, *n.* skála
scandō, *ere*, *scandi*, *scānsum* stoupat,
vystupovat
scelerātus, *a*, *um* zločinný, bezbožný,
hříšný
scelestus, *a*, *um* zločinný, bezbožný
scelus, *eris*, *n.* zločin, hanebnost,
zločinnost
schola, *ae*, *f.* škola
sciēns, *entis* (vl. part. prez. od *sciō*)
vědoucí, vědomý, znalý
scientia, *ae*, *f.* vědomost, znalost
scilicet totiž, ovšem, bezpochyby
sciō, *ire*, *sciwi*, *scitum* vědět, znát
scribō, *ere*, *scripsi*, *scriptum* psát,
sepsat, vypsát, popsát, vylíčit

scriptor, *ōris*, *m.* spisovatel
scriptum, *i*, *n.* spis, kniha
sēcrētus, *a*, *um* oddělený, odloučený
sector, *sectāri*, *sectātus sum* náse-
dovat, chodit za někým, stíhat
Secundina, *ae*, *f.* Sekundina; ženské
jméno
secundus, *a*, *um* následující, druhý;
příznivý, šťastný, pochvalný; *rēs*
secundae, *rērum secundarum* pří-
znivé poměry = štěstí
sēcūrus, *a*, *um* bezstarostný, bez-
pečný, jistý, klidný
sed ale, avšak
sēdecim šestnáct
sedeō, *ēre*, *sēdi*, *sessum* sedět, zasedat;
zdržovat se; (o vojsku) tábořit
sēdēs, *is*, *f.* sedadlo; sídlo, domov
sēditio, *ōnis*, *f.* rozbroj, spor, vzpoura,
odboj
sēditiosus, *a*, *um* nepokojný, buřič-
ský, odbojný, bouřlivý
sēdō, *āre*, *āvī*, *ātum*, utišit, uklidnit
seges, *etis*, *f.* setba, obilí
sēgnis, *e* lenivý
sēiungō, *ere*, *sēiūnxi*, *sēiūnctum* od-
dělit, odloučit
semel jednou, najednou
semen, *inis*, *n.* semeno
sēmentis, *is* *f.* setba; *sēmentem facere*
sít, zasít
Semiramis, *is (idis)*, *f.* Semiramis;
manželka asyrského krále Nina
semper vždy
sempiternus, *a*, *um* trvalý, ustavičný,
věčný
senātor, *ōris*, *m.* senátor, člen říms-
ského senátu
senātus, *ūs*, *m.* senát; nejvyšší po-
radní a vládní sbor v Římě; měst-
ská rada
senectūs, *ūtis*, *f.* stáří

senex, *senis* starý; *senex*, *senis*, *m.*
stařec
sēni, *ae*, *a* po šesti
senilis, *e* starcův, stařecký
Senonēs, *um*, *m.* Senonové; galský
(keltský) kmen
sēnsus, *ūs*, *m.* pocit, vjem, vnímání,
cit; smysl; citlivost
sententia, *ae*, *f.* myšlenka, mínění,
názor, úmysl
sentio, *ire*, *sēnsi*, *sēnsus* vnímat,
cítit, poznávat; myslit
sepeliō, *ire*, *sepelivi*, *sepultum* pohřbí-
vat
septem sedm
septemtriō, *ōnis*, *m.* (souhvězdí) Vůz;
sever, půlnoc
septuāgintā sedmdesát
sepulcrum, *i*, *n.* hrobka, náhrobek
sequor, *sequi*, *secutus sum* následovat,
jít za někým
seriēs, *ēi*, *f.* řada, sled
sermō, *ōnis*, *m.* řeč, hovor, rozhovor
sērō (komp. *sērius*, sup. *sēriusimē*)
pozdě
servilis, *e* otrocký
serviō, *ire*, *ivi (iī)*, *itum* sloužit,
otročit
servitium, *iī*, *n.* otroctví, otrocký
stav; (pl.) otroci
servitūs, *ūtis*, *f.* otroctví, poddanost,
poroba
servō, *āre*, *āvī*, *ātum* zachovávat;
servāre officium plnit povinnost
servus, *i*, *m.* otrok, sluha
secenti, *ae*, *a* šest set
sēsē (zdvojením zesílené zvrtné zá-
jmeno) = *sē*
seu (= *sive*) nebo; *seu ... seu*
(*sive ... sive*) buď... nebo
sevēritās, *ātis*, *f.* přísnost, ostrost,
krutost

sevērus, *a*, *um* přísný, vážný; mrzutý
sexāgintā šedesát
si (podmínková spojka) jestliže,
jestliže by, kdyby; *si minus* jestli-
že (jestliže by, kdyby) ne; *si qui*,
qua, *quod* jestliže některý
sic tak
siccō, *āre*, *āvī*, *ātum* sušit, vysušit,
osušit
siccus, *a*, *um* suchý, vyschlý, vysu-
šený
Sicilia, *ae*, *f.* Sicílie; ostrov u již.
Itálie
Sicinius, *iī*, *m.* Sicinius; původce
prvního vystěhování římského lidu
r. 494 př. n. l.
Siculi, *ōrum*, *m.* Sikulové, Sicilané
sicut (sicuti) tak jako, jako
sidus, *eris*, *n.* hvězda, souhvězdí
significatiō, *ōnis*, *f.* označení, známka
signō, *āre*, *āvī*, *ātum* poznamenávat,
značit, označovat; pozorovat
signum, *i*, *n.* znamení; socha; *signum*
proclii (gen. objektivní) znamení
k boji
sileō, *ēre*, *ui*, — mlčet, být zticha
silva, *ae*, *f.* les
silvestris, *e* lesní, lesnatý
similis, *e* (sup. *simillimus*) podobný
simplex, *icis*, jednoduchý, prostý;
přirozený
simul (adv.) zároveň, spolu, současně;
(časová spojka) jakmile, sotvaže
simulac (časová spojka) jakmile,
sotvaže, hned jak
simulatiō, *ōnis*, *f.* přetvářka, před-
stírání, zámlka
simulātor, *ōris*, *m.* napodobitel, pře-
tvařovač, pokrytec, předstírající
sin (podmínková spojka) jestliže
však, kdyby však

sincērus, *a*, *um* čistý, pravý, upřímný
sine (předl. s abl.) bez
singulī, *ae*, *a* jednotliví, jednotlivci,
 po jednom
sinister, *tra*, *trum* levý
sinō, *ere*, *sivī*, *situm* dovolit, nechat,
 dopustit
sinus, *ūs*, *m*. záhyb, oblouk, záliv;
 záhyb oděvu, zářadří
siquidem jestliže totiž
situs, *a*, *um* položený, postavený,
 umístěný
situs, *ūs*, *m*. poloha, položení; stavba
sive viz *seu*
Slāvus, *a*, *um* slovanský; slovenský
sociālitās, *ātis*, *f*. družnost; společen-
 ský život
societās, *ātis*, *f*. společenství, společ-
 nost, svazek
sociō, *āre*, *āvī*, *ātum* spojovat, sdru-
 žovat
socius, *iī*, *m*. druh, spojenec
Sōcratēs, *is*, *m*. Sokrates; řecký
 idealistický filosof (v 5. stol.
 př. n. l.)
sodālīs, *is*, *m*. druh, společník, přítel
sōl, *sōlis*, *m*. slunce
sōlāmen, *inis*, *n*. útěcha
soleō, *ēre*, *solitus sum* mít ve zvyku;
soleō dicere říkávám, obvykle ří-
 kám
sōlitūdō, *inis*, *f*. samota; poušť,
 pustina
solitus, *a*, *um* obvyklý, obyčejný
solum, *i*, *n*. půda, země
solum jen, pouze; *nōn solum* nejen
sōlus, *a*, *um* (gen. *sōlius*, dat. *sōlī*)
 sám, jediný
solvo, *ere*, *solvi*, *solūtum* rozvázat,
 uvolnit, otevřít; vypřáhnout
sonātus, *ūs*, *m*. zvuk, hluk, šum
sonus, *i*, *m*. zvuk, hlas, slovo

soror, *ōris*, *f*. sestra
sors, *sortis*, *f*. los, osud
sparsus, *a*, *um* rozptýlený, rozhá-
 zený; pokropený, poskvrněný
Spartacus, *i*, *m*. Spartakus; gladiátor,
 vůdce vzbouřených otroků v r.
 73—71 př. n. l.
spatiōr, *spatiāri*, *spatiātus sum* pro-
 cházet se, kráčet
spatium, *iī*, *n*. prostor, dráha
speciēs, *ēi*, *f*. pohled, vzezření,
 vzhled; druh
spectō, *āre*, *āvī*, *ātum* dívat se, po-
 dívat se; *in meridiem spectāre* být
 obrácen k jihu
spērō, *āre*, *āvī*, *ātum* doufat, mít naději
spēs, *spēi*, *f*. naděje
spīritus, *ūs*, *m*. vzduch, dech; duch,
 pýcha
spīrō, *āre*, *āvī*, *ātum* dýchat, vydy-
 chovat
spissus, *a*, *um* hustý
spoliō, *āre*, *āvī*, *ātum* oloupit, dran-
 covat, plénit
spōns, *spontis*, *f*. vůle (obyčejně jen
 abl. *sponte* podle vůle; *meā, tuā,*
suā, nostrā, vestrā sponte z mé,
 tvé, své... vůle, sám od sebe,
 dobrovolně
sponte viz *spōns*
stabulum, *i*, *n*. stáj, chlév, ohrada
Stator, *ōris*, *m*. Zastavitel, příjmení
 Jovovo
statuō, *ere*, *statuī*, *statūtum* postavit,
 ustanovit, nařídit; rozhodnout se,
 odhodlat se
statūra, *ae*, *f*. postava, vzrůst
status, *ūs*, *m*. stāv
sternutō, *āre*, *āvī*, *ātum* kýchat;
 (o koni) frkat
stimulō, *āre*, *āvī*, *ātum* ostnem bodat;
 podněcovat, pohánět

stirps, *stirpis*, *f*. kmen, peň, kořen;
 potomek; *ab stirpe* od kořene
stō, *stāre*, *stetī*, —, *stātūrus* stát
strēnuus, *a*, *um* silný, rázný, udatný
stringō, *ere*, *strīnxi*, *strictum* škráb-
 nout, lehce se dotýkat; (o zbrani)
 tasit
studeō, *ēre*, *studuī*, —, (s dat.) usilo-
 vat, snažit se; studovat
studiōsus, *a*, *um* snaživý, pilný
studium, *iī*, *n*. snaha, úsilí; záliba;
 přízeň, náklonnost; studium; *stu-
 dia rei militāris* vojenské zaměst-
 nání; *studia civīlia* občanské, vlas-
 tenecké snahy
stultus, *a*, *um* hloupý, pošetilý
suādeō, *ēre*, *suāsi*, *suāsum* radit, do-
 poručovat
suāvis, *e* sladký, příjemný
suāvitās, *ātis*, *f*. sladkost, lahodnost,
 líbeznost, libozvučnost
sub (předl. s ak. a abl.) pod
subdolus, *a*, *um* lstivý, úskočný
subigō, *ere*, *subēgi*, *subāctum* hnát
 pod..., nutit; podrobit, podma-
 nit
subitō náhle
sublegō, *ere*, *sublēgi*, *sublēctum* do-
 datečně zvolit
sublimitās, *ātis*, *f*. výsost, vznešenost
subveniō, *ire*, *subvēni*, *subventum* při-
 cházet na pomoc, pomáhat
subvertō, *ere*, *subvertī*, *subversum* pod-
 vrátit, vyvrátit, ničit
succēdō, *ere*, *successī*, *successum* pod-
 stupovat, vstupovat, blížít se
succumbō, *ere*, *succubuī*, *succubitum*
 podlehnout, klesnout
suēcō, *ere*, *suēvi*, *suētum* zvykat si,
 přivyknout si; *suēvi* mám ve zvyku
sufficiō, *ere*, *suffēci*, *suffectum* stačit,
 dostávat se

Sulla, *ae*, *m*. Sulla; římské příjmení;
L. Cornēlius Sulla, diktátor v r.
 82—79 př. n. l.
sum, *esse*, *fuī*, —, *futūrus* být; *magnō
 honōri esse* (dat. účelový) být
 k velké počtě; *tenuissimā valētū-
 dine esse* být velmi chatrného
 zdraví
summus, *a*, *um* nejvyšší, nejhořejší;
 velmi významný
sūmō, *ere*, *sūmpsi*, *sūmptum* brát, vzít
sūmptuōsus, *a*, *um* nákladný, drahý
super (adv.) nahore, navrchu, svrchu,
 shora; (předl. s ak. a s abl.) nad
superbia, *ae*, *f*. pýcha, hrdost, zpup-
 nost
superbus, *a*, *um* pyšný
superior, *superius*, *iīris* (komp. od
superus, *a*, *um*) horní, vyšší, ho-
 řejší; prošlý, minulý
superō, *āre*, *āvī*, *ātum* převyšovat,
 přemáhat, porážet, překonávat;
vītā (abl.) *superāre* přežít
superstes, *stītis* zbylý na živu, pře-
 živší někoho
superstitiō, *ōnis*, *f*. pověra, pověřiči-
 vost
supersum, *esse*, *superfuī*, —, zbývat,
 být ještě na živu, přežít
superus, *a*, *um* horní, vrchní; *superi-
 ōrum*, *m*. nebesané, bohové
suppleō, *ēre*, *supplēvi*, *supplētum*
 (znovu, opět) naplnit
suprā (adv.) nahore, shora; nadto;
 (předl. s ak.) nad
suprēmus, *a*, *um* nejvyšší, nejhořejší,
 poslední
surgō, *ere*, *surrēxi*, *surrēctum* zdvih-
 nout se, vstát, povstávat, vznikat
suscipiō, *ere*, *suscēpi*, *susceptum* pod-
 chytit, chytit; přijmout, pod-

niknout; *bellum suscipere* podniknout, začít válku
suspēnsus, a, um nejistý, neklidný, rozrušený
suspiciō, ōnis, f. podezření
sustineō, ēre, sustinui, sustentum udržet, zadržet
suus, a, um svůj (jen pro 3. osobu)

T

T. (zkratka) = *Titus, i, m.* Titus; římské osobní jméno
tābēs, is, f. kal, nečistota, špína; chřadnutí, hubnutí
tabula, ae, f. deska, tabule
taceō, ēre, tacui, tacitum mlčet, být zticha
tacitus, a, um tichý, mlčící, mlčenlivý
taeda, ae, f. borovice, sosna; svatební pochodeň, svatba
taeter, tra, trum ošklivý, hnusný, ohavný
tālis, e takový
tam tak
tamen přece
tametsi (připustková spojka) ačkoli, jakkoli, třebaže, i kdyby
tandem konečně
tangō, ēre, tetigi, tactum (s ak.) dotýkat se; zasáhnout
tantum tak velmi, tolik; jen tolik
tantummodo jen tak, jen
tantus, a, um tak veliký
tarditās, ātis, f. zdlouhavost, váhavost; pomalá chůze, vleklost
tardus, a, um zdlouhavý, pomalý; pozdní
Tarquinius, ii, m. (Superbus) Tar-

quinius (Zpupný); poslední římský král
tectum, i, n. střecha, dům, příbytek
tegmen, inis, n. pokrývka, příkryvka
tegō, ēre, tēxi, tectum kryt, pokrývat, zakrývat, skrývat
tellūs, ūris, f. země, půda; krajina, kraj
tellum, i, n. útočná zbraň, kopí, oštěp, střela
tempestās, ātis, f. bouřka, vichřice
temptō, āre, āvi, ātum (s ak.) zkoušet, pokoušet se o něco
tempus, oris, n. čas, doba
tenāx, ācis, f. pevná držící, pevný, trvalý
tenebrae, ārum, f. (subst. pomn.) tma, temnota
teneō, ēre, tenui, tentum držet; *memoriā teneō* (držím paměti =) pamatuji si
tener, a, um útlý, slabý, mladý, jemný
tentō, āre, āvi, ātum pokoušet se, snažit se
tenuis, e tenký, jemný, lehký, chatrný
Terentia, ae, f. Terentie; Ciceronova manželka
terō, ēre, trivi, tritum třít, otírat; *viam terere* kráčet, jít cestou
terra, ae, f. země, hlína, půda, kraj, krajina; *terrae mōtus* zemětřesení
terreō, ēre, terrui, territum strašit, nahánět strach, děsit
terror, oris, m. strach, hrůza, zděšení
tertius, a, um třetí
Teutonicus, a, um teutonský, německý
Teutunicus = *Teutonicus*
textile, is, n. tkanina, tkané roucho
thalamus, i, m. komnata, jizba; ložnice; manželství, svatba
Thalēs, ētis, m. Thales; řecký filosof

z Milétu v M. Asii (okolo r. 600 př. n. l.)
Thalia, ae, f. Thálie; Múza komedie
thesaurus, i, m. poklad
Thisbē, ēs, f. Thisbé; dívka z Baby-lóna, milenka Pyramova
Thrēssa, ae, f. Thráckanka
Thūrinus, a, um thurijský, z Thurií (město v Itálii u tarentského zálivu)
Tiberius, ii, m. Tiberius; římské osobní jméno (zkratka Ti. nebo Tib.); *Tiberius Claudius Nerō*, druhý římský císař (14—37 n. l.)
timeō, ēre, timui, —, (s ak.) bát se, obávat se, strachovat se
timidus, a, um bázlivý, ostýchavý; zbabělý
timor, oris, m. strach,
tingō, ēre, tinci, tinctum smáčet, pokropit
tintin(n)ō, āre, —, —, cinkat, zvonit, znít
Tirnāviensis, e trnavský
Tityrus, i, m. Tityrus; jméno pastýře
tolerō, āre, āvi, ātum snášet, trpět
tollō, ēre, sustuli, sublātum zdvihat; odstraňovat
torturum, i, n. nástroj na točení; stroj na mučení, mučidlo
torpeō, ēre, torpui, —, být ztrnulý, zdřevěnět
torqueō, ēre, torsi, tortum točit, kroutit, zakřivovat
torreō, ēre, torru, tōstum pálit, roz-pálit
tot tolik
totiē(n)s tolikrát, tak často
tōtus, a, um (gen. *tōtius*, dat. *tōti*) celý
trādō, ēre, trādidi, trādītum odevzdávat, podávat, odkazovat, zane-

chávat; *trāditur* odevzdává se, říká se, prý
trādūcō, ēre, trādūxi, trādūctum převádět, přepravovat; *aliquem flūmen* (ak.) *trādūcere* přepravovat někoho přes řeku
trahō, ēre, trāxi, tractum tahat, přitahovat; brát na sebe, získávat, dostávat
trāseō, ēre, trāsi, trāsitum přecházet
trāsmittō, ēre, trāsmisi, trāsmisum překládat, přepravovat, přenášet; přecházet, přejít
trecenti, ae, a tři sta
tremō, ēre, tremui, —, třást se, chvět se
trēs, tria tři
tribūnātus, ās, m. tribunát, úřad tribuna
tribūnus, i, m. tribun; *tribūnus plebis* (plebi) tribun lidu; *tribūnus militum* (militāris) vojenský tribun
tribūō, ēre, tribui, tribūtum udělovat
tribūtum, i, n. daň, poplatek
triēns, entis, m. třetina; třetina asu
trigintā třicet
tristis, e smutný
triumphus, i, m. triumf, vítězoslavný průvod; vítězství
Trōia, ae, f. Trója; město na pobřeží M. Asie
Trōiāni, ōrum, m. Trójané
tū ty
tuba, ae, f. trouba, trubka, polnice
tueor, tuēri, tutātus sum (s akuz.) hledět, pozorovat, dívat se na něco; starat se, dbát, udržovat
Tullius, ii, m. Tullius; římské rodové jméno
tum tehdy, potom; *tum-tum* hned-hned

tunc tehdy, tu
Turonēs, um, (i, ōrum), m. Turonové,
galský kmen
turpis, e ošklivý, hanebný
tūs, tūris, n. kadidlo; kadidlová oběť
tūtus, a, um chráněný, bezpečný,
jistý
tuus, a, um, tvůj

U

uber, ūberis úrodný, žírný; bohatý,
obsažný
ūbertās, ātis, f. úrodnost; bohatství,
hojnost
ubi kde; ubi (primum) (časová
spojka) jakmile, jak
ūllus, a, um (gen. ūllius, dat. ūlli)
některý, nějaký; nōn ūllus =
nāllus; neque ūllus = et nāllus
ulmus, i, f. jilm
ūltimus, a, um nejbzdálenější, nej-
zadnější, zadní, poslední, konečný
ultrā (adv.) dále, nadto, více; (předl.
s ak.) na oné straně
umbra, ae, f. stín
umerus (humerus), i, m. rameno,
pl. plece
umquam někdy, kdy; neque umquam
a nikdy
ūnā zároveň, najednou, spolu
unda, ae, f. voda, vodstvo; vlna
unde odkud
undecim jedenáct
undisonus, a, um šumící vlnami
ungō, ere, ūnxi, ūnctum natírat, po-
tírat
ūnivērsus, a, um všecok, celý, úplný
unquam = umquam
ūnus, a, um (gen. ūnius, dat. ūni)
jeden

ūnusquīsque, ūnaquaeque, ūnumquod-
que (jeden) každý
urbs, urbis, f. město
urna, ae, f. nádoba, hrnec, urna,
popelnice
ūsquam někde
ūsque neustále; (předl. s ak.) až
k (do); quō ūsque až do kdy, jak
dlouho ještě
Ustēnsēs, ium, m. obyvatelé Ústí n. L.
ūsūrpō, āre, āvi, ātum užívat, po-
užívat; jmenovat, připomínat
ūsus, ūs, m. užívání, užitek, potřeba,
praxe, zvyk
ut (účelová spojka) aby; (účinková
spojka) že; (připustková spojka)
at, třeba, byť i, kdyby i; ut (pri-
mum) (časová spojka) jakmile;
jako; jak; ut — ita jak — tak
uter, utra, utrum (gen. utrius, dat.
utri) který, kdo ze dvou (z obou)
uterque, utraque, utrumque (gen.
utriusque, dat. utriusque) oba, obojí,
jeden i druhý
uti = ut
ūtilis, e užitečný
ūtilitās, ātis, f. užitečnost, prospěš-
nost, užitek
utinam kéž, kéž by
utor, ūti, ūsus sum (s abl.) užívat,
používat
utrum (tázací částice: v přímé otázce
se zpravidla nepřekládá) což,
cožpak; (v nepřímé otázce) zda,
-li; utrum -an (což, cožpak) —
nebo
uxor, ūris, f. manželka, žena

V

vacātīō, ōnis, f. zproštění, osvobození
od něčeho

vacō, āre, āvi, ātum (s abl.) být zba-
ven něčeho; nemá, postrádat
vādō, ere, vāsi, —, kráčet, ubírat se,
jít
vae ach, běda!
valdē velmi
valeō, ere, valui, —, valitūrus být
zdráv; valē bud zdráv, sbohem;
být mocný, platit, vynikat
valētūdō, inis, f. zdravotní stav,
zdraví
validus, a, um silný, statný, zdravý;
mocný, zámožný
vānus, a, um prázdný, nepravdivý,
bezdůvodný, klamný
Varēnus, i, m. Varenus; římské
příjmení; P. Varēnus, prétor,
byl poražen Spartakem r. 73
př. n. l.
variūs, a, um pestrý, různý, rozličný;
proměnlivý, nestálý, vrťkavý
vās, vāsis, n. (pl. vāsa, ōrum, n.)
nádoba, váza
vastitās, ātis, f. zpuštění, vyplenění,
zkáza
vastō, āre, āvi, ātum pustošit, plenit
vastus, a, um pustý, opuštěný, širý,
rozsáhlý, mocný, silný
vātēs, is, m. f. věstec, věstkyně;
básník, básníka
-ve (připojuje se za slovo) nebo
vēcordia, ae, f. zbláznost, nerozum-
nost, šílenství
vel anebo; vel-vel buď-buď, i-i
velut jako, jako by, jako například
vēna, ae, f. céva, žíla, tepna
vēnalis, e prodejný
vēnātiō, ōnis, f. lov, lovení, hon
veneror, venerāri, venerātus sum ctít,
klanět se, prosit, vzývat
venīō, ire, venī, ventum přicházet,
přijít

vēnor, vēnārī, vēnātus sum lovit, honit
venter, ventris, m. břicho, žaludek
ventitō, āre, āvi, ātum přicházet,
chodívat
ventus, i, m. vítr
Venus, eris, f. Venuše; bohyně krásy
a lásky, matka Aeneova; láska
vēr, vēris, n. jaro
vērbum, i, n. slovo; sloveso
Vercingetorix, īgis, m. Vercingetorix;
arvernský šlechtic, vůdce galského
odboje
vereor, ēri, veritus sum (s ak.) bát
se; vereor dē Carthāgine bojím se
stran Kartága
vērō věru, vskutku, doopravdy
Verrēs, is, m. Verres; římské pří-
jmení; C. Cornēlius Verrēs, známý
vyděrač provincie Sicílie v r.
73—71 př. n. l.
versor, versāri, versātus sum obra-
cēt se; zdržovat se, pobývat, žít
versus (předl. s ak., klade se za
slovo) směrem k, do
vertō, ere, verti, versum obracet, otá-
čet; terram vertere orat
vērum ve skutečnosti, ale, avšak
vērum, i, n. pravda; vērum dicere
mluvit pravdu
vērus, a, um pravý, pravdivý, sku-
tečný, opravdový
vester, tra, trum váš
vestigium, iī, n. stopa, znamení, znak
vestiō, ire, ivi, itum šatit, oblékat
vestis, is, f. šaty, oděv, roucho
vestitus, ūs, m. šaty, oděv
veterānus, a, um starý; veterānus, i,
m. starý voják, vysloužilce
vetō, āre, vetui, vetitum (s ak.) zaka-
zovat, bránit, zabránovat
vetus, veteris (abl. veterē, pl. nom.
veterēs, vetera) starý

vetustās, ātis, f. stáří, starobylost
verō, āre, āvi, ātum sužovat, trápit;
 pustošit, plenit, ničit
via, ae, f. cesta
vice viz *vicia*
vicinia, ae, f. sousedství, blízkost
vicinus, a, um sousední, blízký;
vicinus, i, m. soused
vicis (gen.), *vicem* (akuz.), *vicē* (abl.)
f. (pl. jen nom. a akuz. *vicēs*,
 dat. a abl. *vicibus*) střídání, vý-
 střídání, změna
victima, ae, f. žertva, oběť
victor, ōris, m. vítěz
victōria, ae, f. vítězství
victus, ūs, m. živobytí, výživa. po-
 trava, jídlo
videō, ēre, vidē, visum vidět, hledět,
 dívat se
vigēō, ēre, viguī, —, být pln života,
 být zdrav, žít
vigilantia, ae, f. bdělost, ostražitost
vigilia, ae, f. bdění, (noční) stráž,
 hlídka
vigilō, āre, āvi, ātum bdít; *vigilāns,*
antis bdící, bdělý
viginti dvacet
villa, ae, f. majetek, dvorec; vila;
 osada, dědina, ves
vinculum = vinculum
vincō, ere, vicī, victum (s ak.) pře-
 máhat, vítězit
vinculum, i, n. pouto
vindicō, āre, āvi, ātum dělat si ná-
 roky, přivlastňovat si, osobovat
 si; trestat, plísnit
vinum, i, n. víno
violēns, entis prudký, divoký, násilný
violō, āre, āvi, ātum urážet, znesvě-
 covat; *foedus violāre* porušovat
 smlouvu
vir, viri, m. muž; člověk; pl. lidé

virēs, virium, f. viz *vis*
virgō, inis, f. panna, dívka, mladá
 žena
viridis, e zelený
virtūs, ūtis, f. mužnost, statečnost,
 ctnost
vis, vim, vi (v sg. jen tyto tři pády;
 pl. *virēs, virium*) *f.* síla, násilí
viscus, eris, n. (obyč. pl. *viscera, um,*
n.) vnitřnosti, útroby
visō, ere, visi, —, (s ak.) chtít vidět,
 podívat se, prohlédnout si, na-
 vštívít
vita, ae, f. život; *vita superāre* přežít;
vitae necisque potestās (gen. objek-
 tivní) moc nad životem a smrtí
vitis, is, f. (vinná) réva, vinný keř;
 víno
vitium, ii, n. chyba, nedostatek, vada
vitō, āre, āvi, ātum (s ak.) vyhýbat
 se, bránit se, unikat; *suspiciōnem*
vitare vyhýbat se podezření
vivō, ere, vivi, —, victūrus žít, být živ
vivus, a, um živý; čerstvý
vocō, āre, āvi, ātum volat, přivolávat,
 povolávat
Vulcānus = Vulcānus
volēns, entis (vl. part. prez. od *volō,*
velle) chtěje, ochotný; rád; laska-
 vý, příznivý, milostivý
volō, āre, āvi, ātum letět, přiběhnout
volō, velle, voluī, —, chtít, přát si
voluntās, ātis, f. vůle, smýšlení,
 úmysl
voluptās, ātis, f. rozkoš, slast, poži-
 tek; pochoutka
volvō, ere, volvi, volūtum valit, válet,
 převalovat, točit, otáčet; prožít,
 přetrvat
vōs vy
vōtum, i, n. zaslíbená věc, oběť, slib;
 přání, žádost, touha

vōx, vōcis, f. hlas; řeč, zvuk
Vulcānus, i, m. Vulkán; římský
 bůh ohně; oheň
vulnerō, āre, āvi, ātum poranit,
 ranit
vulnus, eris, n. rána, poranění
vultus, ūs, m. výraz tváře, tvář,
 pohled

Xenophanēs, is, m. Xenofanes; řecký
 filosof (6. stol. př. n. l.)
Xersēs, is, m. Xerxes; perský král
 (486—465 př. n. l.)

Obsáhlejší latinské slovníky a příručky:

- Bejlovec, J.—Janda, J.: *Latina pro vysoké školy*, Praha, SPN 1991.
 Bilíková, E.: *Přehled latinské mluvnice sestavený v tabulkách*, Brno MC konsorcium,
 1991.
 Hakenová, A.: *Latina pro gymnázia. Dvouletý nepovinný kurs*, Praha, SPN 1989.
 Kábrt, J.: *Jazyk latinský. Učebnice pro střední zdravotní školy*, Praha, Avicenum 1985.
Lexikon medicum, Praha, Avicenum 1988.
 Kábrt, J.—Valach, V.: *Stručný lékařský slovník*, Praha, Avicenum 1979.
 Kucharský, P. a kol.: *Latinsko-český slovník*, Praha, SPN 1991.
 Pražák, J.: *Novotný, F., Sedláček, J.: Latinsko-český slovník, 2 sv.*, Praha, SPN 1981.
 Quitt, Z.—Kucharský, P.: *Česko-latinský slovník*, Praha, SPN 1992.
 Stříž, A.: *Kurs latiny pro samouky*, Praha, Scriptorum 1992.
 Špaňar, J.—Hrabovský, J.: *Latinsko-slovenský a slovensko-latinský slovník*, Bratislava
 1987.
 Zrzavý, J.: *Latinsko-české anatomické názvosloví*, Olomouc, Univerzita Palackého 1985.